

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 "
Pe o lună . 2-40 "
Un de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA

și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferencz-utca 20.

INSERTIUNILE

se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc de-
schis costă fiecare sîr 20 fil.
Manuscripte nu sînt ina-
poiază.

Discursul dlui Tache Ionescu.

Din marele discurs polemic al dlui Tache Ionescu, rostit săptămîna trecută în camera din București, pentru a-și stabili credințele în chestiunea națională, în legătură cu acel cunoscut interview al dlui prim-ministru Carp din „Figaro”, se desprind o seamă de gânduri frumoase și de considerații politice temeinice. Am reprodus la alt loc al ziarului nostru părțile mai însemnate, pentru a arăta cetitorilor noștri modul de a judeca al acestui bărbat de stat al României. Aici vom reține însă pasagiul mai de actualitate, anume incidentul expus asupra întîlnirii dlui Ionescu cu baronul Bánffy, în cursul căreia îi s'a propus acestuia un mod de concilianță între Maghiari și Români.

„La 1896, Ianuarie eram la Viena, — zice dl Tache Ionescu, Baronul Bánffy, care era prim-ministru în Ungaria, a exprimat unui prieten comun dorința să mi facă cunoștința. Și trecînd prin Budapesta am avut cu el o lungă conversație de aproape 2 ore. În acea conversație, între altele, spuneam baronului Bánffy, fără să am mandat, căci eram un simplu particular; de ce nu faceți cu Români ceea ce ați făcut cu Sașii? Sașilor le recunoașteți o viață națională foarte intensă și cu toate acestea îi aveți în majoritatea d-voastre, ca un grup distinct, ca partid sășesc. Nu puteți încerca așa ceva și cu Români?”

„Știți care a fost răspunsul lui Bánffy?
„Nici odată! De ce? Pentru că d-ta, dle

Ionescu, uiți că Sașii sunt 200.000 de suflete, pe cînd Românii se apropie de 3 milioane. D-ta uiți că Sașii sunt la o mie de kilometri de Germania, iar Românii stau de-a lungul graniței României”.

Suntem recunoscători dlui Ionescu pentru ideea dezvoltată în convorbirea sa cu Bánffy la anul 1896, căci ne dă astfel prilejul unei lămuriri. În ea s'a văzut o bună intenție de a indica cel puțin o cale, fie și mai puțin radicală, de a rezolva conflictul între Maghiari și Români. Sașii au în adevăr o situație excepțională, de care noi am fost și suntem geloși în mod firesc. Un pumn de cetățeni Sași au în parlament mai mulți deputați decât noi, Românii; în direcție culturală, în școală și biserică Sașii se împărtășesc considerabil mai mult de beneficiile statului; în administrația comitatelor, sau județelor, ei sunt stăpîni și exercită față de Români aceeași presiune de tot felul, ca și Maghiarii.

O mică rezervă însă trebuie să ne facem. Dacă Bánffy n'a primit propunerea dlui Ionescu și n'a dat probe în cursul guvernării sale, că este dispus să ne facă nouă cel puțin concesii, de cari se bucură Sașii, a fost că acel bărbat de stat ungur a fost de-apururi o mentalitate îngustă și nu s'a înțeles rolul față de noi decât după formula eternă a temniței, a proceselor și a teroarei jandarmerești. Dealtfel chiar dacă elocvența cunoscută a dlui Tache Ionescu l-ar fi ademinit, e

clar, că dela nici un guvern, prin urmare nici dela acela al zdrobitorului Bánffy, noi Românii n'am fi primit să fim tratați după pilda Sașilor.

În genere credem, că situațiile noastre, a noastră și a Sașilor nu pot suferi o comparație și nu pot fi limpezite după acelaș calapod. Lasă că rolul de popor, cu o politică de umilire și de căciulire ca al elementului sășesc, nu ne poate de loc ademeni și nu poate fi imitat vre-odată de noi Românii, cari ne-am condus o viață întreagă de principiul, că drepturile nu se cerșesc ci se câștigă prin luptă neîntreruptă. Dar între noi mai sunt și alte deosebiri. Neamul românesc din Ungaria este mai important, ca element constitutiv al țării, decât Sașii, atât din punct de vedere numeric, cât și economic și nu se poate lăsa să fie adăpostit sub aripa stîngă al cutărui partid maghiar dela putere, cum o fac scumpii noștri Sași bugetivi.

Câtă dreptate este în această constatare se vede și din faptul, că actualul guvern al dlui Héderváry și în-deosebi contele Tisza nu fac nici ei altceva, propunîndu-ne pacea, decât chemîndu-ne spre dînșii și invitîndu-ne să primim situația politică umilitoare a Sașilor guvernamentali. Tisza cere ca o întăie condiție a împăcării, intrarea Românilor în partidul majorității și renunțarea noastră la

FOIȚA ZIARULUI „TRIBUNA”

Anatole France.

Din »Grădina lui Epicur«.

Culese și traduse de: Adrian Corbul.

Jucătorii.

Jucătorii joacă după cum îndrăgostii iubesc, dupăcum bețivii beau, cu patimă, orbește, sub imperiul unei forțe irezistibile. Sînt ființe menite jocului, dupăcum sînt ființe menite amorului. Cine și-a închipuit oare povestea celor doi marinari stăpîniți de furia jocului? Ei făcură naufragiu și după întîmplările cele mai grozave, nu scăpară de moarte decât sîrind pe spinarea unei balene. De îndată ce sezură jos, unul din ei scoase din buzunar niște zaruri și un carnet, și începură să joace. Iată o poveste mai adevărată decât adevărul. Orice jucător e unul din acești mateloi.

Fără îndoială, jocul este o putere care mișcă teribil toate fibrele oamenilor îndrăzneți. Căci nu este o voluptate mediocră aceia de a te măsura cu soarta. Plăcerea de a gusta într-o secundă luni și ani întregi, o viață întreagă de teamă și de speranță, nu este puțin îmbătătoare.

Ce este jocul, dacă nu arta de a produce într-o clipă schimbările pe cari destinul nu le produce în general decât în ceasuri lungi, în ani întregi, arta de a îngrămădi într-o secundă emoțiunile împrăstiate în existența înceată a altor oameni, taina de a trăi o viață în puține minute? Jocul este o luptă piept la piept cu

destinul. El este lupta lui Iacob cu îngerul, pactul doctorului Faust cu dracul.

Se joacă pentru bani — pentru bani, adică pentru posibilitatea imediată, infinită. Carta pe care stă s'o întoarcă, bila care se rostogolește va da poate jucătorului parcuri și grădini, câmpii și păduri stufoase, castele înălțînd spre ceruri turnulețele lor ascuțite.

Da, bila aceasta care aleargă conține într'însa hectare de pămînt rodnic și acoperișuri de olane ale căror coșuri sculptate se oglindesc în rîu; ea păstrează comorile artei, minuni de gust, giuvaeruri nestimate, trupurile cele mai frumoase și sulete chiar, toate decorațiunile, toate onorurile, toată grația și toată puterea lumii. Ce spun eu? ea păstrează mai mult decât atât: ea păstrează visul acestor stăpîniri. Și vreți să nu se mai joace? Dar dacă jocul n'ar da decât speranțe nesfîrșite, dacă el n'ar arăta decât zămbetul ochilor lui verzi, oamenii l-ar iubi cu mai puțină turbare. El are însă unghii de diamant, el este teribil, el dă, cînd îi place, mizeria și rușinea: de aceia îl adorăm.

Farmecul primejdiei este în fundul tuturor pasiunilor mari. Nu există voluptate fără amețeală. Plăcerea amestecată cu teamă îmbată. Și ce este mai teribil decât jocul? El dă și el ia; rezoanele lui nu sînt și ale noastre. El este mut, orb și surd. El poate orice. El este un zeu.

El este un zeu. El își are pioșii și sfinții săi care-l iubesc pentru el însuși, și nu pentru cele ce făgăduiește, și cari îl adoră cînd îi lovește. Dacă îi despoaie cu cruzime, ei zăresc că vina e numai a lor, și nu și a lui.

„Am jucat rău” își spun ei...
Ei se acuză, dar nu se revoltă.

Înțelepciunea.

Cunosc o fetiță de nouă ani, mai înțeleaptă decât toți înțelepții. Iată ce îmi spunea ea:

„Prin cărți se văd lucruri ce nu se pot vedea în realitate, pentru că sînt prea îndepărtate sau pentru că au fost în trecut. Dar prin cărți lucrurile acestea chiar se văd rău și cu tristețe. Și copiii nu trebuie să citească prin cărți. Sînt atâtea alte lucruri bune de văzut și pe cari ei nu le-au văzut încă: lacuri, munți, rîuri, orașe și sate, marea și vapoarele, cerul și stelele!”

Sînt cu totul de părerea ei. N'avem decât un ceas de trăit, la ce bun să ne încărcăm cu atâtea lucruri? La ce bun să învățăm atâtea, cînd știm că nu vom ști nici odată nimic? Trăim prea mult din cărți și nu destul în natură, și semănăm cu acel neghiob de care ne povestește Pliniu, că studia cu patimă un orator grec în vreme ce sub ochii lui Vesuviul îneca cinci orașe sub cenușă.

Istoria.

Există o istorie imparțială? Și ce este istoria? Reprezentarea în scris a evenimentelor trecute. Dar ce este un eveniment? Este el un fapt oare-care? Nu! el este un fapt notabil. Or, cum știe istoricul dacă un fapt este notabil sau nu? El judecă în ideia sa, în sfîrșit, ca un artist. Căci faptele nu se împart după propria lor natură în fapte istorice și în fapte neistorice. Un fapt este ceva foarte complex. Istoricul va prezenta el faptele în com-

ideia unei grupări parlamentare române, constituită în baza programului nostru național. Ceeace Bánffy prin urmare a refuzat dlui Take Ionescu cu toată hotărîrea, ni-se oferă acum de către Tisza cu amîndouă mâinile, dar veți căuta zădarnic în rândurile noastre, rămase dârze în jurul programului, o singură înclinare spre astfel de condiții. Și explicarea e foarte naturală. Conștiința prerogativelor noastre e mult mai trează, încrederea în forțele noastre este mult mai mare și demnitatea noastră națională mult mai scumpă, decât să ne mulțumim cu situații trecătoare, cu câteva școale mai mult, cu câțiva episcopi noi, în schimbul renunțării la autonomia noastră națională completă. Căci aceasta ar însemna propunerea de a renunța la soarta neamului nostru de dragul pildei Sașilor din Transilvania.

Cuvîntarea dlui Take Ionescu am cetit-o cu plăcere, căci e străbătută de idei sănătoase și de multă bunăvoință și iubire de neam. Ne facem însă datoria informându-l, că o privire mai de-a-proape a situației noastre îl va convinge, că o soluție, ca cea propusă de d-sa baronului Bánffy, nu poate fi un remediu pentru suferințele, ce ne impun să luptăm înainte.

M. Sa și pacea dintre confesiuni. Două deputații ale bisericii evanghelice au fost primite zilele acestea de M. Sa la Viena. Răspunzând salutului acestora M. Sa a spus următoarele:

Juruirea credinței și alipirea tradiționale a bisericii evanghelice ce-mi asigurați, mă umple de mulțămire. Doresc ca ideea egalei îndreptățiri a confesiunilor recunoscute, exprimată de d-voastră, să prindă cât mai mult rădăcini făcând astfel loc bunei înțelegeri dintre cetățeni și păcii religioase. Sînt încredințat că superioritatea bisericii evanghelice va lucra și de-acum înainte, ca și până aci, în interesul

plexitatea lor? Aceasta e cu neputință. El le va reprezenta aproape despuite de particularități cari le constituiesc, adică ciuntite, mutilate, cu totul altfel de cum au fost. Cât despre legăturile faptelor între dînsese, să nu mai vorbim. Dacă un fapt zis istoric este adus, ceeace e posibil, ceeace e probabil, de unul sau mai multe fapte neistorice, și prin urmare necunoscute, cum vor putea istoricii să însemne legătura acestor fapte și înlăntuirea lor? Și-mi închipuiesc, când spun toate acestea, că istoricul are sub ochii săi mărturii sigure, în vreme ce, de fapt, el se înșală și nu acordă încredere decât uitărei sau cutărei mărturii ceeace e o simplă chestiune de sentiment. Istorie e dar nu o știință ci o artă. Nu reușești s-o scrii decât prin ajutorul imaginației.

Morală.

Noi numim primejdioși pe aceia cari au spiritul altfel întocmit decât al nostru și imorali pe aceia cari n-au morala noastră. Noi numim sceptici pe aceia cari n-au propriile noastre iluzii, fără să ne interesăm măcar cari sînt iluziile lor.

Popularitatea.

Unii oameni au totdeauna mulțimea pe partea lor. Ei sînt siguri de dînsii ca de univers. Și aceasta place mulțimei: ea cere afirmațiuni și nu dovezi. Dovezile o tulbură și o zăpăcesc. Ea este simplă și nu înțelege decât simplitatea. Nu trebuie să-lămurești nici cum nici în ce chip, ci trebuie să-l spui da sau nu.

acestei păci și că toată preoțimea, inspirată de intențiuni loiale o va propaga și o va păzi. Primiți cele mai călduroase mulțumiri pentru măgulitoarea dumneavoastră urare și asigurați pe tovarășii dumneavoastră de credință despre paza și grația mea, predându-le totodată augustul meu salut.

O manifestație italiană pentru România. Din Roma se anunță: Rectorul Universității, di Tenelli, în capul unei delegațiuni de studenți, a vizitat Miercuri seara pe dl Dimitrie Grecianu, trimisul extraordinar al Regelui Carol, spre a-l ruga să transmită națiunii române omagiile Universității și ale studenției din Roma.

D. Greceanu, foarte mișcat de acest demers, a mulțumit rectorului și delegațiunii studențești în termeni călduroși, invitând totodată pe reprezentanții Universităților italiene la serbările jubileului de 50 ani al Universității din Iași.

Croații și reformele militare. Contele Peiacevich a convocat deputații guvernamentali la o conferință, care va avea loc azi și mâine în Zagrab. La această conferință, așteptată cu multă nerăbdare din partea cercurilor politice croate, vor lua parte toți deputații clubului lui Tomašić și cei înafară de partid. Se vor aduce în discuție și motivele nemulțămirii cari au silit pe deputatul Zbierovsky să părăsească partidul guvernamental. În conferința de mâine se va dezbate dreptul limbii croate față de reformele militare și limba de dezbateri în procedura penală a codului militar.

Pentru reînființarea tribunalului din Hațeg. O deputațiune de patruzeci și cinci de membri din comitatul Hunedori sub conducerea primarului din Hațeg a fost zilele acestea la ministrul de justiție și cel de finanțe ca să ceară reînființarea tribunalului din Hațeg. Până prin anul 1876 exista și aici un tribunal, dar pe urmă a fost casat și chestiunile aparținătoare lui au fost transpuse tribunalului din Deva.

Ministrul de justiție a făgăduit, că de se va adevăra că trebuințele locale reclamă necondiționat reînființarea tribunalului, acesta se va face necondiționat, chiar și la caz că orașul nu ar avea mijloacele suficiente pentru reînființarea lui.

Scrisori din Viena.

Ministrul-președinte ungar în Viena. -- Codul penal militar. -- Vizita moștenitorului tronului german. -- Terminul alegerilor. -- Campania electorală. --

Viena, 7 Aprilie.

Ministrul-președinte al Ungariei, contele Khuen-Héderváry, care Joi a fost în Viena, unde a avut o conferință cu ministrul-președinte austriac baronul Bienerth și apoi a fost primit în audiență de Majestatea Sa, s'a întors în aceiași zi la Budapesta, ca Duminecă din nou să fie în Viena.

O parte a presei vieneze și budapestane prefînd că aceste călătorii dese stau în strînsă legătură cu un conflict grav ce s'ar fi ivit între cele două guverne pe tema chestiunilor militare. Unele ziare vorbesc chiar despre o criză ale cărei consecințe nu se pot prevedea.

De un conflict grav sau chiar de o criză nici vorbă nu poate fi. Fapt e însă că există între cele două guverne neînțelegeri cari până acum nu s'au putut aplană și reclamă încă consfătuiri și conferințe. Neînțelegerile aceste nu privesc însă reformele militare în general, ci chestiunea mult mai gravă a codului penal militar.

Guvernul ungar e hotărît să prezinte Camerei deputaților proiectul privind la reforma legii despre apărarea țării îndată după sărbătorile Paștilor, fără considerare dacă guvernul austriac va fi în situația să prezinte Reichsratului aceleași proiecte înainte de vacanțele parlamentare de vară. Motivele guvernului ungar nu sînt motive de ordin politic, ci mai mult de ordin psihologic. Contelele Khuen-Héderváry își dă seama că proiectele aceste nu vor întîmpina din partea opozițiștilor unguri o rezistență atât de îndelungată acum vara, cum ar întîmpina la toamnă. Deputații unguri, dintre cari mulți au și preocupări economice, nu vor putea lipsi acum vreme atât de îndelungată de acasă, unde economia le reclamă prezența, cum ar putea lipsi la toamnă.

Guvernul ungar vrea să-și asigure deci votarea acestui proiect la vreme. Guvernul austriac nici n'a ridicat vreo obiecțiune împotriva acestei hotărîri mai ales că nici o lege nu dispune ca aceste proiecte să fie prezentate și discutate în aceiași vreme de amîndouă parlamentele.

Neînțelegeri există numai în ce privește chestiunea limbii în procedura penală militară. Pe acest teren și guvernul contelui Khuen, asemenea tuturor guvernelor ungare de până acum, ar dori să poată aduce pe seama șovinilor unguri -- al căror număr nu vrea să mai scază -- o „îzbîndă națională”. Stăruințele Ungurilor tind ca limba de dezbateri în procesele militare din Ungaria să fie limba ungurească, fără considerare la naționalitatea acuzaților. Aici se ivesc neînțelegerile. Factorii chemați să vegheze asupra unității armatei nu pot să dea în mâinile șovinilor unguri o nouă armă de maghiarizare, care, în ultimă analiză, ar introduce politica și în cadrele armatei.

Principiile de cari sînt conduși acești factori se învederează lămurit din un comunicat al -- de obicei -- bineinformatului „Deutsches Volksblatt”, care scrie:

„Proiectul guvernului austriac e ca în nouă procedură penală militară a armatei comune -- în desbaterile orale -- limba de dezbateri să fie în Austria cea germană, iar în Ungaria cea ungurească. *Întrucît acuzații stăpînesc perfect limba aceasta, în cazul contrar limba de dezbateri are să fie limba maternă a acuzatului.*”

Dorințele mai exagerate ale guvernului austriac n'au sortit de izbîndă.

Chestiunea aceasta a limbii deci, reclamă călătoriile atât de dese la Viena ale ministrului-președinte ungar. La o înțelegere definitivă nu se va putea ajunge încă în zilele aceste, fiindcă cei doi miniștri-președinți acum Duminecă nu vor avea vreme să fină consfătuiri lungi. Duminecă sosește anume moștenitorul tronului german cu soția sa și contele Khuen vine la Viena mai mult pentru a reprezenta guvernul unguresc la serbările ce se vor da în onoarea înalților oaspeți.

În vederea vizitei perechei moștenitoare a Germaniei, capitala noastră face pregătiri mari. S'a lansat deja un

apel către cetățenii Vienei ca toate casele din stradele ce duc dela gara de sud până la Burg să fie pavoazate și împodobite cu flori, Poarta mare a Burgului va fi decorată în chip deosebit de festiv pe cheltuiala comunei. În onoarea înalților oaspeți va avea loc un dineu de gală la curte, reprezentare festivă la operă și alte festivități.

Guvernul austriac a terminat pregătirile pentru alegeri. Numărul de mâine al Monitorului oficial va publica autograful împărătesc privitor la alegeri.

Alegerile generale vor avea loc în Austria întreaga la 13 Iunie, iar eventualele alegeri de balotaj la 20 Iunie. Cele din urmă alegeri din Galizia și Dalmația vor avea loc la 6 Iulie, așa încât Reichsratul nu se va putea întruni înainte de 11 sau 12 Iulie, iar prima ședință meritorie nu se va putea ține decât pe la 20 Iulie. Se prevede deci că sesiunea de vară a Reichsratului va fi de scurtă durată.

Campania electorală, de altminteri, a și început și promite a fi foarte agitată. Partidele au adresat sau vor adresa în curând manifeste și apeluri către alegători, solicitând votul lor. Credința și nădejdea generală e că partidele dușmane obstrucției parlamentare vor eși întărite.

Între partidul creștin-social și partidele germane liberale s'au început tratative în scopul unei cooperări și sprijin reciproc la alegeri împotriva candidaților adversari, în rîndul întâi împotriva candidaților social-democrați.

La o înțelegere perfectă nu s'a putut însă ajunge. Partidele germane liberale au refuzat încheierea unui pact formal, deși au recunoscut identitatea intereselor lor, lăsând la buna chibzuială a organizațiilor locale și cercuale să hotărască în ce privește atitudinea lor. *Austriacus.*

PACE!

— Din „Libertatea“. —

Cu multă bucurie vestim cetitorilor noștri din popor, că aceea ce le preziceam numai de curînd: că cearta dintre cele două foi ale noastre din Arad, sau mai bine zis: dintre oamenii ce susțin ziarul „Tribuna“, și cei dela ziarul comitetului național „Românul“, va înceta în curînd, — e azi fapt împlinit. Cearta s'a prea întetise. Oamenii prea și pierduseră restul. Strigăte de: încetați! se ridicau din toate părțile de printre Români buni și „Tribuna“ a dat întâi ascultare acestui glas. Publicând un articol al poetului Goga, care eși el cere acest lucru: redacția a făcut cunoscută se supune chemării, din a sa parte încetăt această ceartă, dorind a urma lucrarea roditoare și folositoare pentru neam și lupta numai contra dușmanului din afară cel al întregului neam.

„Românul“ în ziua următoare a mai dat „Tribunei“ un pumn zdravăn, apoi a încetat și el. Doar „Gazeta“ dela Brașov de și păstrează „libertatea“ de-a ocări la „Tribuna“ că — de ce face acum.

Furia e în scădere. Mici ciocniri vor mai urma ele din când în când și tot mai rar. Aprinderile

firilor s'a vor potoli pe încetul și oamenii și-or vedea de lucru! Ceeace dorim din toată inima! Că Doamne câtă muncă am avea, de care nu ne interesăm cum se cade!

Din odiseia școalelor noastre.

Conflict între ministru și administrația comitatului Arad.

Sistemul de torturi morale fără sfîrșit, sistemul ce s'a creiat școalelor noastre prin draconica *lex Apponyi* a avut de curînd iarăș un succes celebru, merit să ne lumineze asupra unei serii întregi de datorii naționale ce avem în comitatul Aradului. Succesul acesta s'a dat la iveală ieri în ședința comisiei administrative a comitatului și se adauge ca un nou titlu de merit la mănoasa activitate patriotică a unor funcționari plătiți din șerparul sutelor de mii de țărani din acest mare, plin de forțe și totuși atât de neputincios comitat românesc.

Absorbiți de preocupății de ordin politic mai „abstract“ și mai puțin oțioase, pierdem din vedere problemele principale și totodată cele mai arzătoare ale vieții noastre naționale și nu arare rămânem surprinși în fața *realității*, care din răstimpuri în răstimpuri ne aruncă în față, drept rezultat al nenumăratelor conflicte parțiale dar urzite pe scara întinsă a supraveghierii din partea hegemonilor noștri, conflicte de un caracter mai general închipuind în mod izbitor suferințele nesfârșite și rămase în întineric ale unei categorii întregi de muncitori în câmpul vieții noastre naționale.

N'avem nici măcar norocul ca aceste momente de-o însențătate mai generală pentru noi să ne ajungă la cunoștință pe calea cea bună a organelor noastre chemate, ci în parte covârșitoare le aflăm tot dela potrivnicii noștri și le înțelegem momentuoșitatea din vâlfa victorioasă cu care ei le vestesc publicului unguresc, drept probe de activitatea *conștiințioasă* a celor angajați la aplicarea sistemului de opresiune.

Căci momentele de cari vorbim sînt totdeauna succesele sistemului de opresiune.

Meritul celui mai nou succes de această natură îi revine — dupăcum am amintit — comisiei administrative a comitatului Arad și s'a dat pe față în ședința ei de ieri. Dar să lăsăm să urmeze raportul, — tot al ziarelor ungurești — despre această ședință, căci e prea elocvent și ofere singur cetitorilor învățămintele de preț:

Comisia administrativă a comitatului Arad — scriu ziarele ungurești — și-a ținut ieri, sub președinția prefectului Urban Iván, ședința lunară, în care s'a discutat conflictul dintre comisie și ministrul de instrucție. Conflictul s'a iscat din cauza ajutorării școalelor confesionale românești din comitatul Aradului, iar regizorul școlar Varjassy Árpád a raportat despre antecedentele conflictului.

A spus că în baza legii XXVII din 1907 școalele românești sunt în drept să ceară ajutorare dela stat, dar că petițiile în chestiune trebuie să le adreseze la ministru prin intervenția comisiei administrative: *Comisia administrativă a comitatului Arad n'a propus niciodată ministrului ajutorarea școalelor românești din comitat*, pentru că în școalele aceste nu s'a putut constata rezultate satisfăcătoare în ce privește învățarea limbii ungurești și pentru că școalele n'au adoptat planul de învățământ fixat de ministru. Ministrul, ținând socoteală de atitudinea comisiei administrative, nici nu le a dat școalelor românești din comitatul Aradului nici un ajutor de stat.

Acum însă — s'a întâmplat cu câteva săptămîni înainte — episcopul român din Arad, fără

să ție seamă de comisia administrativă, s'a adresat direct ministrului cerînd ajutorarea a vreo 180 de școale populare românești, iar ministrul, fără să fi cerut la rîndul său părerea comisiei administrative, a dat o ordonanță către regizorul școlar, aducându-i la cunoștință, că dupăce episcopul român a promis pentru viitor că școalele poporale românești din comitat vor satisface dezideratelor legii, el le-a asigurat ajutorul de stat. Regizorul școlar a rugat comisia să ia la cunoștință ordonanța ministrului.

După regizorul școlar a luat cuvîntul contele *Károly Gyula*, fostul prefect al comitatului Arad și a declarat că ordonanța ministerială e în contradicție cu spiritul legii XXVII din 1907, deoarece, conform acestei legi, ministrul e dator nu numai să ceară părerea comisiei administrative, ci și să respecte chiar această părere. Ordonanța nu poate fi luată la cunoștință fără discuție. Au vorbit apoi mai mulți membrii din comisie, iar primnotarul comitatens, Schill József, a dat cetire părți referitoare din lege, după care a luat cuvîntul contele *Károly Gyula* și a propus ca comisia să respingă ordonanța ministrului.

Prefectul, Urban Iván, a propus dimpotrivă, ca comisia să ia la cunoștință ordonanța ministrului, dar în acelaș timp să i arate ministrului că dînd ordonanța a adus o gravă atingere sferei de competență a comisiei administrative și în consecință să roage pe ministru să se conformeze spiritului legii.

Regizorul *Varjassy* a obiecționat că el se află într-o situație foarte neplăcută, deoarece e dator să se conformeze ordonanței ministrului, dar în acelaș timp trebuie să respecte și hotărîrile comisiei. A stăruit ca comisia să ia de data asta la cunoștință ordonanța ministrului. Comisia în cele din urmă a luat la cunoștință ordonanța.

Regizorul a prezentat apoi comisiei petițiile altor 14 școale românești și a recomandat comisiei ca, în senzul ordonanței ministeriale, să protejeze petițiile la ministru. *Comisia însă a hotărît să nu recomande ministrului încuviințarea ajutorului cerut.*

Vedem că proverbialul mamelucism al funcționarului ungur se preschimbă ca prin farmec în cea mai revoltătoare temeritate când e vorba de strivirea școalelor românești. Vedem că acest clasic exemplu de sentimentele ce ne poartă administrația ungurească a putut să ni-l dea o corporație de funcționari plătiți din truda poporului dintr'un întins și puternic comitat românesc. Constatăm în sfîrșit un fenomen, din cele mai grave, al anarhicelor stări constituționale din țara noastră, fenomenul acestei uimitoare cutezante din partea unor subalterni împotriva păzitorului suprem al legii, *căci în atitudinea lor ei se știu sprijiniți de aprobarea unui for și mai suprem, de forul opinei publice ungurești.*

Dar atitudinea aceasta a comisiei administrative ne povestește în acelaș timp un mare capitol din suferințele școalelor noastre și are darul de-a ne trezi odată mai mult la conștiința datorii noastre. Vom înțelege odată mai mult, că avem datoria să sprijinim pe toate cărările și cu toate mijloacele legale pe muncitorii și păzitorii școalelor noastre, să le punem pe aceste cu tot dinadinsul la adăpost de ajutoarele statului, câtă vreme nu va înceta furia desnaționalizării și să deșteptăm o dragoste vie în popor pentru școala sa.

Avem apoi datoria să dăm samavolniciei comisiei răspunsul nostru cuvenit, numai de parte decât la *adunarea congregațională din luna aceasta*, apoi în cameră și în sfîrșit la cele mai apropiate *alegeri congregaționale*. Pentru că numai opunînd hegemonilor noștri neomenoși o energie extremă îi vom putea readuce la sentimente mai bune. Să-i facem să respecte pe cei dela cari își au existența și să se teamă de mă-

nia lor. Să-și aducă aminte că comitatul Aradului e românesc și că acest neam românesc poate să dea în curând dovezi, nu numai de indolență ci și de energie, măturând cu puterea lui formidabilă pe toți cei ce-și bat joc de drepturile lui.

Și ne vom face datoria....

Discursul d-lui Take Ionescu.

București, 20 Martie.

În ședința dela 18 și 19 Martie, d. Take Ionescu șeful partidului conservator-democrat a ținut un mare discurs, în care s'a ocupat și de chestia națională. Ne ocupăm la loc de frunte cu declarațiunile bărbatului de stat român, aci reproducem numai această parte relativă la chestia națională.

...D-lor, tot în legătură cu această chestiune mai sînt alte declarațiuni ale d-lui Carp pe cari iarăși mi-e cu neputință să le primesc. D-sa, acum de curând, de curând de tot, a dat un interview asupra chestiunii românilor din Ungaria. Acest interview a fost dezmințit în timpul electoral, într-o întrunire de la Dacia, dacă nu mă înșel, de către d. Maiorescu. Dar după această dezmințire a venit confirmarea interviewului de ziaristul care l'a luat și care a calificat de «electorală» dezmințirea. Și eu, d-lor, ori cât nu mă înțeleg cu d. Carp în nimic, am convingerea că d. Carp nu va da aici în Cameră o dezmințire, dacă ziaristul a scris exact ceea ce i-a spus.

Până când d. Carp singur, în persoană, nu va da dezmințirea — și n'am văzut până azi nici o dezmințire — sînt în dreptul meu să tratez acest interview ca fiind bine redat de corespondentul ziarului «Figaro». În acel interview este un lucru foarte drept, asupra căruia nimeni n'are de făcut vre-o obiecțiune: este punctul în care d. Carp spune că n'are dreptul statul român să se amestece în chestiunea românilor din Ungaria. Așa este; n'are drept statul român să se amestece în aceasta chestiune și să intervină, dar dacă n'are dreptul statul român să se amestece în aceasta chestiune și să intervină în folosul lor, eu tăgăduiesc că ar avea dreptul să intervină în contra lor, și cînd d. Carp, cu autoritatea sa de prim-ministru al țării spune această frază: «De altminterie situațiunea lor s'a îmbunătățit în mod simțitor în vremea din urmă», atunci d. Carp intervine contra românilor din Ungaria în procesul lor secular cu statul din care ei fac parte. Unde a auzit d. Carp că dînșii s'ar fi declarat că situațiunea lor s'a îmbunătățit în vremurile din urmă? Unde a auzit? O fi în declarațiunile contelui Tisza, că noi ne datorim independența și tot ce sîntem buneivoinți ungurești. N'am văzut îndreptare; din contră, dacă s'a întîmplat ceva la românii de dincolo, s'a întîmplat — vedeți, specialitatea transfulgilor nu este rezervată regatului nostru — s'a întîmplat ca cîțiva transfugi, unul membru al Academiei i-a părăsit. Și acum românii de dincolo n'au altă armă decît opiniunea publică din țara lor și opiniunea publică europeană, căci conștiința europeană e încă o armă în aceasta lume, declarațiunea d-lui Carp prim-ministru al României, că situațiunea lor s'a îmbunătățit, scade această armă a lor, scade puterea apelului pe care-l pot face la opiniunea publică europeană. (Aplauze pe băncile opoziției). Eu numesc aceasta o intervenire în contra lor și nu recunosc guvernului țării mele dreptul să intervie în contra românilor din Ungaria, în lupta ce o duc, dacă nu poate interveni pentru ei.

Mai mult: d. Carp adaugă:

«Se găsesc în totdeauna la noi debutanți tineri, cari sînt gata să-și facă o efimă popularitate propovăduind cauza fraților din Transilvania».

Adică, d-lor, acele explozii sentimentale cari se întîmplă câte odată în masele acestui popor, d. Carp le denunță opiniunei publice europene că sînt vânătoare după popularitate?! Toate mișcările, fie ale tinerilor fie ale celorlalți și cari s'au făcut continuu, în credința, în naivitatea că ajută în ceva fraților de dincolo, n'au pornit nici una din convingere adîncă! Au fost numai vânătoare după popularitate! Nu este aceasta a interveni în contra românilor de dincolo, cînd arăți lumii că în loc de ecoul pe care este firesc să-l aibă suferințele lor la noi în regat, noi aci facem din durerile lor tarabă murdară pentru ca oamenii fără scrupule să câștige popularitate! (Aplauze din partea minorității).

pule să câștige popularitate! (Aplauze din partea minorității).

Un popor care cade așa de jos nu merită stima nimănui și, dacă s'ar lua în serios cuvintele primului nostru ministru, puteți fi siguri că și mica stimă de care se bucură românii aiurea ar scădea mult după asemenea declarațiuni.

Eu, d-lor, care am suferit mult de aceleași mișcări, despre cari d. Carp zice că au fost făcute numai pentru popularitate, eu zic că nici chiar mișcarea de la 1893 a d-lui Sturdza — și nimeni n'a suferit atunci mai mult de cît mine care am fost denunțat și cu numărul mandatelor o știți, — nici aceea nu cred că era numai vânătoare de popularitate. M'am gândit, am avut vreme să mă gândesc și cred că era numai o rea judecată asupra situațiunei din Austro-Ungaria, că era credința că se petrecea ceva mai grav în raporturile dintre Viena și Pesta, ceva care era destinat să schimbe lucrurile, și se lucra în consecință.

Așa îmi explic astăzi mișcarea de atunci, și nu-i mai găsesc ca parte reprehensibilă de cît atacurile în contra noastră, a guvernului de atunci, care nu eram vinovați de nimic, dar nu pot să cred că s'a mișcat un partid o țară cu gândul unic de a specula o durere, și că nu s'a voit de cît să se facă o popularitate pe spinarea românilor de dincolo.

Dar mai departe d-lor, d. Carp zice:

«Aș vrea să mi se arate cu ce acești frați transilvăneni s'au folosit, în chip practic, din asemenea propagandă: Evident, noi nu putem nici schimba decretul istoriei, nici face ca lucrurile de acolo să se învîrtească altfel, dar nu este adevărat că existența regatului nostru nu schimbă întru nimic soarta românilor de dincolo. Eu opun d-lui Carp părerea unui om de stat care a guvernat în Ungaria».

La 1896, Ianuarie, eram la Viena. Căzusem dela guvern după patru ani de ministeriat, în care se pretindea pe nedrept că mă amestecasem dincolo în senzul de a ajuta mișcările Românilor din Ungaria și baronul Banffy care era prim-ministru în Ungaria a exprimat unui prieten comun dorința să-mi facă cunoștința, «cunoștința vrăjmașului care acum este la pămînt» și trecînd la Budapesta am avut cu el o lungă conversație de aproape două ore. În acea conversație, între altele, spuneam baronului Banffy, fără mandat, căci eram un simplu particular, nu eram nici deputat, deoarece pe-atunci nu se prea alegea opozițiunea după ce cădea dela guvern....

— D. Ioan Lahovary, ministrul de domenii. — Ca în regimul actual de teroare! (Paritate).

D. Take Ionescu. — O să ajung și la partea aceasta și o să vedeți regimul de teroare.

Și-atunci, d-lor, cu libertatea mea absolută, fără mandat, spuneam baronului Banffy: de ce nu faceți cu Românii ceea ce ați făcut cu Sașii? Sașilor le recunoașteți o viață națională foarte intensă — era la 1896, s'au mai schimbat lucrurile de-atunci; acum s'a redus și sașilor din drepturile lor — și cu toate acestea îi aveți în majoritatea d-voastră ca grup distinct, ca partid saxon! Nu puteți să încercați așa ceva cu Românii?

Știți care a fost răspunsul baronului Banffy?

Nici odată! — De ce? — D-lor, mi-a răspuns Banffy că sașii sînt 200.000 pe cînd românii se apropie de 3 milioane? D-lor, uitiți, că sașii sînt la o mie de kilometri depărtare de Germania, iar Românii stau de-a lungul graniței României?

Va să zică iată că prezența și existența noastră de aici influențează în rău soarta românilor de dincolo din faptul bănuielei. Să nu vă închipuiți însă că nu o influențează în bine. Credeți d-voastră, de exemplu, că în tentativele de acum ale oamenilor de stat cuminți de acolo de a găsi un «modus vivendi», cu românii, existența României și simpatiile de aici pentru dînșii, nu joacă nici un rol? Nu ați citit d-voastră ce rol a jucat în acordarea universității italiene, italienilor din Austria, simpatiile italienilor din Italia? Este cineva, care să tăgăduiască acest lucru? S'a adus chestiunea chiar la tribuna Parlamentului din Roma și a vorbit însuși ministrul de externe al Italiei despre crearea universității italiene din Austria.

Eu nu cer nimic din toate acestea, dar cer ca primul-ministru al României să nu afirme, că din simpatiile de aici nu s'a tras nici un folos și, că nu o să se tragă nici odată nici un folos pentru rezolvarea problemei românilor de acolo; ei vor să fie supuși leali statului în care i-a pus urgia vremurilor, dar în același timp să rămână și credincioși neclintii naționalității lor! Acest lucru nu ne este indiferent nouă și acest lucru în rezolvirea lui atîrnă și de simpatiile și de frățesca iubire de aci, orice ar crede dl Carp! (Aplauze din partea minorității).

Adevărații oameni de stat, d-lor știu altceva; ei știu deosebirea cea mare, care este între pergamentele

pe cari stau scrise tratatele și, între legăturile reale dintre popoare; că la ceasurile cele grele, pergamentele atîrnă cît o bucată de hîrtie; iar comunitatea suflătească este cea care în adevăr poate să stoarcă dela neamuri o sumă de jertfe, cari sînt necesare în ceasurile grele. (Aplauze din partea minorității).

De aceea d-lor, cu un adînc regret și pentru întîia oară sînt silit să nu pot să dau aprobarea mea politice externe a guvernului acesta, nu așa cum reiese din mesaj și din răspunsul Camerei, dar așa cum reiese din cuvintele așa de clare și așa de des repetate ale d-lui prim-ministru, care, în această privință, voturile d-voastră le va avea, dar tare m'aș prinde, că chiar la dv. nu are și bătăile inimilor.

Chestia Românilor macedoneni.

Mai e dl or o chestiune de politică externă asupra căreia mă cred dator să vorbesc două cuvinte. Această chestiune e relativă la o țară și la niște Români despre cari putem vorbi în liniște și în siguranță, pentru că acolo amestecul nostru e primit, ba e primit chiar cu plăcere dela un timp încoace, din pricina unui anume echilibru care se produce prin amestecul nostru. Vorbesc dl or de Românii din Macedonia. D-lor e foarte interesant, e simbolic pentru noi și e dător de speranțe chipul în care s'a redeșteptat, s'a deșteptat pot zice, conștiința românească a Românilor din Macedonia. Fiindcă sînt aici mulți tineri, să-mi dați voie să vi-l spun în două vorbe: La 1863, un biet lucrător plăpumar din Tîrnova, din Nordul Macedoniei, se duce la Odesa să învețe meseria și acolo, în atelierul în care intră face cunoștință cu un Român din Basarabia: unul supus la Turci, altul supus la Muscali, și grăește unul în graiul dela Pînd și altul în graiul moldovenesc al Basarabenilor. Și, spre marea lor mirare văd că pot să se înțeleagă. Așa se naște conștiința românească în macedoneanul Tănăsescu dela Tîrnova, și deșteptat de un basarabean vine la București și vede pe Cogălniceanu, ministrul lui Cuza. Cogălniceanu i-a dat ca să-l învețe româneasca literară pe un român din Ungaria.

Vedeți un macedonean, trezit de un basarabean, învăță limba clasică dela un român din Ungaria!

Peste șase luni Cogălniceanu îl trimete în Macedonia și se deschide prima școală românească. E bine de notat această dată, ea este pentru recunoașterea meritului acelor cari au făcut-o. De atunci dl or, dela 1863 până acum, multe sacrificii a făcut statul nostru pentru acești Români din Macedonia, dar în schimb ne-au dat și ei ceva; sînt mulți oameni din această țară cari ne-au adus aici munca lor, simțirea lor românească; au adus și ei la comoara națională partea lor de muncă, parte care fără de această deșteptare ar fi sporit bogăția grecească, în loc să sporească bogăția suflătească a României.

Ei bine dl or, despre această chestiune acum 3-4 ani dl Carp a spus: «pentru noi această chestiune este chestiunea Hecubei», iar acum de curînd, se zice, — aș fi fericit ca dl Carp să-mi dea o desmințire, — că unei delegațiuni a Românilor macedoneni le-a vorbit grecește. Nu poate să fie nimic mai grav decît ca unui român din Macedonia să-i vorbești grecește și unui român din Transilvania să-i vorbești ungurește! Este cea mai mare lovitură pe care poți să i-o dai. Eu sper că lucrul acesta este uedăvăr...

dl Ermil Pangrati. — Mi-a spus dl Valaori în persoană că nu este adevărat.

O voce. — Nici nu știu grecește.

D. Take Ionescu. — Sînt fericit că nu este adevărat; atît mai bine, dar chestiunea Hecubei rămîne — nu este așa. Ea a fost în «Neue Freie Presse» și nu a fost desmințită nici odată. Ei bine, eu întreb acum: tot chestiunea Hecubei este chestiunea Românilor din Macedonia și năzuința lor de acum de a obține organizarea lor Bisericească? D-lor, fără o asemenea organizare, chestiunea românească din Macedonia se închide, pentru că de altminteri preoții se împuținează pe fiecare zi, și fără de preot, fără biserică, cetățenii în imperiul otoman n'au nici stare civilă, nici drept succesoral. Aș vrea să știu dela dl prim-ministru dacă o va considera tot ca chestiunea Hecubei, sau dacă din potrivă o va considera ca o chestiune care interesează Regatul nostru și pentru care Regatul român va face toate eforturile posibile, afară de una; de a-și compromite situațiunea lui pentru a salva situațiunea lor.

Și d-lor sînt cu atît mai în drept să vorbesc de această chestiune, cu cît partidul conservator, până nu devenise partid junimist, a avut în această privință o politică foarte activă, dintre cele mai active. Aud că o parte din rezultatele acestei activități se încheie prin reluarea relațiunilor diplomatice cu Grecia.

N'am nici o obiecțiune; n'am rupt noi relațiunile cu dînșii, le-au rupt dînșii; atît mai bine dacă doresc să le restabilească, n'avem nimic de zis. Și nici nu sîntem noi de vină că s'au rupt în urma aceste

DAJKOVITS E.

Atelier de fotografii artistice,
— de primul rang. —
ORADEA-MARE, Palatul Saș.

Fotografii și portrete, reproducții după fotografii vechi și noi în mărime naturală, expuneri de obiective speciale pentru interioruri, acatice, și lucrări în aquarel și olei artistic executate, Atelierul se află exclusiv numai în Palatul Saș

...uni, deoarece s'au rupt în urma declarațiunei extra-ordinare care s'a făcut generalului Lahovari de către Rallys: «Nu numai că Grecia n'are nici o influență asupra patriarhatului ceece era dreptul lui să pretindă, dar că dacă ar avea vre- influență, ar trebui să nu se acorde Românilor macedoneni revendicările lor». Această parte a răspunsului era un act de ostilitate pentru o chestiune de mare interes național.

Dr. Mihail Vlădescu, vice-președinte. D-lor deputați, conform votului d-voastră din ședința de ieri, prelungește ședința până la orele 7.

Scrisori din București.

«Căminul Românesc». — Pentru apărarea legii.
— Salariile membrilor corpului didactic.

București, 21 Martie.

De ani de zile presa din regat duce o luptă îndârjită în contra exploatareilor tinereții și a sărăciei, în contra proxeneturilor. Cu toate măsurile ce s'au luat de către autorități, această plagă a societății moderne n'a putut fi combătută cu destul succes. Luxul și lenea pe de-o parte, iar pe de alta greutățile și decepțiile uneori seceră zilnic victime, cari ar putea aduce un serviciu societății.

Ceece nu s'a putut face pe cale administrativă, se va putea realiza, credem, printr-o energetică acțiune din partea societății. În fruntea mișcării acesteia bine făcătoare s'a pus I. P. S. Mitropolitul Primat al României, care a înființat la București o societate „Căminul Românesc”, al cărei scop este educația și protecția fetelor sărace. Din comitetul societății fac parte membrii din elita bucureșeană, între cari amintim pe doamna Maria C. Anon, Florica Voinescu, Dr. Botescu, fost profesor de primar, Arhimandritul Teofil Mihailescu, doamna Rădulescu-Motru, Cezărescu etc. Societatea se va interesa de aproape de soarta fetelor din ateliere, va căuta pe cât posibil să le ușureze soarta, la nevoie — după starea fondurilor — va da mici ajutoare familiilor lor. Celor cari nu vor avea lucru, le va căuta ocupație, având în acest timp intențiunea de a urmări pe cale legală pe toți vânzătorii fără de suflet. De activitatea acestei societăți se leagă multe speranțe.

Înaltul prelat al României este hotărât a-ia tot concursul. Și, având sprijinul bisericei, nu ne îndoiim că rezultatele vor fi îmbucurătoare pentru toți aceia cari văd cu durere înfrângerea corupției în straturile de jos ale societății.

În acelaș timp trebuie înregistrată cu satisfacție activitatea societății ortodoxe a femeilor române, înființată în urma actelor de prozelitism, la care s'au dat preoții și călugării catolici veniți în România. Sunt societăți, cari dăsc mai mult cu numele. Roadele muncii se nu se văd încă. Dar cel puțin se văd pe lângă, în dările de seamă luxos tipărite. Societatea ortodoxă este însă una dintre acele societăți, a cărei activitate se vede și se poate aprecia imediat. Numeroasele grădini de copii înființate în diferitele cartiere ale Bucureștilor: seria de conferințe atât de instructive, interesul ce l'a dezvoltat pentru biserica strămoșască atât de neglijată în ultimul timp, toate aceste sunt rezultate reale, cu care această societate, care a luat ființă dintr-o pornire atât de nobilă, se poate mândri.

În curând societatea, dispunând de fondurile necesare, va înființa în diferitele cartiere ale Capitalei opt biblioteci populare. Va organiza o serie de concerte religioase, al căror scop este de a se dovedi superioritatea frumuseții cultului strămoșesc față de cele streine. Primul concert de felul acesta se va da Vineri, la Ploiești; apoi, succesiv se vor da în toate centrele. Căci nu numai în Capitală este nevoie de a se lupta în contra prozelitismului, ci și în orașele de provincie, unde avem de înregistrat arăta dezertări dela credința străbună. E destul să amintim cazul domnișoarelor Basarabescu din Galați.

Pentru răspândirea gustului de literatură românească, și pentru a familiariza publicul cu lecturi religioase scrise în spirit național, acea-

stă societate va scoate în curând o revistă culturală religioasă, care dacă nu va face nici o propagandă pentru a câștiga proseliți, va lupta cu îndârjire, în contra acelora, cari urmăresc asemenea tendințe față de biserica țării.

Încă sub guvernul trecut era vorba să se mărească salariile membrilor corpului didactic. În primul rând soarta învățătorilor, ale căror venituri sunt în deobște cunoscute pentru lumina, ce au revărsat-o la sate, trebuie schimbată. Prin presă s'a discutat de atâtea ori această chestie, arătându-se mijloacele, prin cari s'ar putea face unele îmbunătățiri. Actualul guvern a făcut primul pas în această direcție.

Proiectul de buget pe anul 1911—12 al ministerului de culte și instrucție publică prevede un plus de un milion și vre-o cinci sute de mii de lei față de bugetul din anul trecut. Acest spor este destinat exclusiv pentru îmbunătățirea salariilor membrilor corpului didactic.

Cu începere din Aprilie 1911 leașa învățătorilor va fi urcată dela 90 la 110 lei lunar. Însitutorilor li-s'a sporit leașa dela 190 la 224 de lei. Profesorii secundari, precum și profesorii școalelor normale vor primi dela întâi Septembrie 1911 în loc de 360, cât priveau până acuma 420 de lei lunar. Un însemnat adaos s'a făcut și la lefurile profesorilor universitari.

Pentru adaosul la leașa profesorii secundari vor trebui să facă de-acum înainte 15 ore de curs pe săptămână, așa dară trei ore mai mult. Sporirea numărului orelor nu este însă de natură de a nemulțumi pe profesori, cari mai dinainte erau de părerea de a li-se înmulți și numărul orelor de lucru în raport cu adaosul de salariu.

Acest spor s'a acoperit din resursele statului, iar altă parte din unele reduceri făcute în personalul administrativ. Între altele, au fost suprimate posturile de revizori școlari de clasa a doua, ceea-ce a realizat în buget o economie de 124 mii de lei.

Dacă sporirea aceasta de salarii a fost aprobată de toată lumea, aceia, cari sunt mai mulțumiți, sunt învățătorii, cari văd făcându-se ceva în senzul cererilor lor de atâtea ori repetate. Ei au misiunea cea mai grea și cu toate acestea retribuția lor era atât de săracă, încât cea mai mare parte dintre ei trăiau în mizerie.

Correspondent.

Francmasoneria...

— Discursul lui Héderváry. —

— Ședințele dela 7 și 8 Aprilie. —

Ziua de Vineri a fost alui Polonyi Géza. Fostul ministru de justiție, care ajuns cu greu în fotoliul de ministru, a fost după câteva luni silit să-și dea demisia, a profitat de discuția bugetului pentru a ataca societatea francmasonilor, cărora le atribuie căderea sa.

Marele intrigant a vorbit aproape 3 ceasuri, făcând multe destăinuri interesante despre această societate secretă din care odinioară făcea și el parte, provocând în repetite rânduri aplauzele partidului popular.

Mai interesantă a fost partea în care a vorbit despre semitizarea Ungariei.

La sfârșit s'a declarat și el aderent al votului universal, egal și secret.

Ședința de Sâmbătă a fost cea din urmă ședință înainte de Paști. Camera deputaților a luat vacanțe și nu se va mai întruni decât la 24 Aprilie n.

Discursul de ieri alui Polonyi, a dat, firește, prilej la o mulțime de declarații ale francmasonilor împotriva lui.

În ședința de azi, terminându-se discuția generală a bugetului ministerului de interne, s'a intrat în discuția pe articole.

Ministrul-președinte contele Khuen-Héderváry răspunzând oratorilor, a făcut pomenire și de chestiunea naționalităților în câteva fraze goale: „observarea legilor existente”.

Cum se prezintă această „observare a legilor existente” în practică o știm cu toții din nenumăratele procese de presă și prigonirile de tot soiul de cari avem parte.

După Paști, Camera va intra în discuția bugetului ministerului apărării țării.

Ședința de Vineri.

După verificarea sumarului ședinței de Joi, se intră în discuția bugetului ministerului de interne.

Polonyi Géza: Se ocupă cu soarta funcționarilor dela orașe și administrație și găsește îndreptățite plângerile lor. Vor trebui să fie însă cu răbdare până va ajunge din nou la guvern o majoritate, care să pună zăgaz milioanele date pentru armată și să le întrebuițeze pentru îmbunătățirea sortii funcționarilor.

Trece apoi la chestiunea francmasonăriei, care a fost atinsă în repetite rânduri în cursul discuției bugetului.

Face deosebire între loje patriotice, tolerante, și loje antipatriotice și ateiste. Atacă lojele din Ungaria, pentru că au pornit război de exterminare împotriva statului național-maghiar, împotriva religiei și a proprietății. (Aprobări în stânga). Face istoricul francmasoneriei și spune că la început lojele au recunoscut existența lui Dumnezeu, dar mai târziu, la 1887, l-au detronat!

Aceasta se învederează și din jurământul pe care trebuie să-l depună cei cari sânt primiți în organizația asta secretă. Toți trebuie să jure pe ce au mai sfânt că nu vor trada nici odată secretele societății și nu vor lupta nici odată împotriva vre-unui „frate”. Francmasonii își bat joc de patriotism și-i numesc comedienți pe cei ce-l afirmă.

Într-o vreme, francmasonii unguri au fost patrioți. Kossuth Lajos și Türr István au fost „frați” cu Garibaldi și Mazzini. Francmasoni au fost și contele Andrássy Gyula — nu cel de astăzi — Wekerle, Hieronymi și alții. Dar lucrurile s'au schimbat. S-a întâmplat că primarul Budapestei, Bárczy István, care e și el francmason, a scris în revista contelui Tisza, „Figyelő” un articol în favoarea școlilor confessionale. A doua zi a fost tras la răspundere de loja din Budapesta că a îndrăznit să ia atitudine împotriva școlilor de stat.

Lojele cer ca deputații aleși să desfășure activitate publică nu în sensul programului cu cari s'au prezentat alegătorilor, ci în sensul jurământului! Iar dacă nu o fac, sunt trași la răspundere (Sgomot).

Dacă sistemul acesta se va generaliza, vom putea zice rămas bun parlamentarismului!

Haller István: Francmasonii trebuie să renunțe la mandat!

Polonyi: Sânt mulți între noi cari s'au lăpădat de francmasoni. Președintele logei „Democrația”, a fost deputatul Sándor Pál, care s'a săturat de cele experiate și a eșit din sânul societății.

Huszár Károly: Pentru că au încercat să-l terorizeze.

Polonyi: Azi președintele acestei loje e Dr. Jászy Oszkár. Și sânt multe alte loje cari se mândresc că au organizație și putere politică. Dar aceste loje nu cheltuiesc nimic pentru scopuri de binefacere, deși în progra-

mul lor vorbesc mereu de ajutorarea omenimii,

Baross János: Bani le trebuie pentru politică!

Polonyi: Francmasonii vreau să facă din țara aceasta o țară ovreiască. În Budapesta, dela 1869 până la 1906 numărul Ovrelor s'a sporit dela 16'6% la 23'5%, de vremece numărul catolicilor a scăzut dela 72% la 62%. Aceasta e o urmare a emigrării Ovrelor din Galiția și Bucovina, imigrare sprijinită de francmasoni. La alegerile comunale recente Iidani au ajuns la majoritate.

Dintre consilierii comunali 123 sânt Iidani și numai 70 catolici. Dintre reprezentanții suleșiți 35 catolici și 50 Iidani. Dovadă că nu e vorba de întâmplare ci de o acțiune bine chibzuită.

Trece apoi la chestiunea votului universal, egal și secret și apelând la partidele independente să lupte pentru acest drept al popoarelor.

Nu primește bugetul, fiindcă n'are încredere în guvern.

Beöthy Pál (gub.) răspunde lui Polonyi și regretă coloritul antisemit al discursului lui.

Vorbește apoi despre soarta funcționarilor dela orașe și comitate. În chestia reformei electorale declară că partidul guvernamental va observa fără rezervă programul său.

Primește bugetul.

Sedința se ridică după orele 2.

Sedința de Sâmbătă.

După verificarea sumarului ședinței trecute, se continuă discuția la buget.

Bekszid Árpád (poporal) vorbește în interesul notarilor și cere ca să fie scutiți de-a fi și oficeri ai stării civile (matriculanți), având și altfel muncă destul de grea.

Bakonyi Samu (justlist) răspunde lui Polonyi și declară că Polonyi a fost lipsit de obiectivitate în discursul său de ieri rostit împotriva francmasonilor.

În ce privește chestiunea votului universal, apelul lui Polonyi a fost de prisos. Partidul său va ști să silească guvernul să realizeze reforma electorală. Nu primește bugetul.

Președintele declară discuția generală închisă.

Huszár Károly ia cuvântul în chestie personală, simțându-se ofensat de o întrerupere a unui deputat.

Khuen și naționalitățile.

Khuen-Héderváry răspunde la observările oratorilor de până acum și declară că la toamnă va prezenta un proiect de lege despre regularea plății funcționarilor comitatensi.

Tot atunci se va regula și plata medicilor de ocol.

In ce privește chestia naționalităților, declară categoric că guvernul n'are altă politică de naționalități decât executarea legilor existente:

St. C. Pop: Și legea naționalităților?

Khuen-Héderváry: Punctul de vedere al guvernului e să procedeze față de toți cu aceeași măsură.

În ce privește chestiunea votului universal, nu poate să facă declarații mai amănunțite. Nu admite să se creieze *unctim* între chestia reformei electorale și altă chestiune.

Roagă Camera să primească bugetul.

Președintele (consultând Camera): Majoritatea primește bugetul.

Se trece la discuția pe articole.

Sedința se ridică la orele 2. Sedința viitoare va avea loc la 24 Aprilie.

Din România.

Răspunsul M. S. Regelui la adresa Camerei. M. S. Regele primind Mercuri comisiunea Camerei cu Adresa la Mesagi, a binevoit a răspunde următoarele:

*Domnule Președinte,
Domnilor Deputați,*

Primesc cu o deosebită mulțumire asigurările de dragoste și credință ce Mi-le aduceți, în cuvinte așa de calde din partea adunării legiuitoare.

Cu mare bucurie văd că primele gânduri ale Camerei sunt îndreptate către acei mai greu atinși de scumpirea traiului, mai ales către țărani a căror muneă contribuie într-o măsură însemnată la bogăția Țării și cari, ca ostași, sunt scutul Patriei. Nu Mă îndoiesc dar că grija ce vă însuflețește de a ușura soarta lor va putea fi îndeplinită prin măsuri bine chibzuite, păstrând neatinse soliditatea finanelor noastre, așa de strâns legată cu buna stare economică și politică.

Sunt încredințat că îmbunătățirea ce se va aduce în folosul corpului didactic, va fi un îmbold nou la munca sa pentru buna îndrumare a tinerimei școlare.

De asemenea simt o vie satisfacție văzând cât de pătrunși sunteți de menirea scumpei noastre armate și de datoria ce avem de a o înzestra cu toate mijloacele spre ași îndeplini înalta sa chemare.

Sprinul ce sunteți hotărâți a-l da guvernului Meu întru realizarea programului ce vi-l-a înfățișat, este o cheazășie sigură că lucrările Camerei vor fi rodnice și închinare binelui Țării.

Încă odată vă mulțumesc din suflet pentru mărturisirile de credință ce le arătați Mie și Familiei Mele și rog pe Tot Puternicul să binecuvânteze munca acestei legislaturi.

Bugetul ministerului de externe. Bugetul ministerului de externe prevede crearea unei legațiuni a României la Washington.

Această legațiune va fi de clasa I, fiind condusă de un ministru de clasa I, cu o leafă anuală de 18 mii lei și 28 mii lei cheltuieli de reprezentare pe an, ca și miniștrii dela Berlin, Constantinopol, Viena, Paris, Petersburg, Londra și Roma.

De-asemenea figurează în buget cheltuielile pentru legațiunea din Atena. Această legațiune va fi de clasa a doua, ca acelea din Belgrad, Bruxelles, Haga și Sofia.

Prin proiectul de buget se restabilesc vechile lefuri ale personalului diplomatic. Pe de altă parte s'a suprimat funcțiunea de director al lucrărilor speciale și cercetări istorice ocupat până acum de dl Radu Rosetti.

S'au suprimat de-asemenea 110.000 lei din subvenția acordată școalelor și bisericilor românești din Turcia și Bulgaria, reducându-se această subvenție la 760.000 lei pe an.

Liga română și jubileul Italiei. Cu prilejul serbărilor semicentenarului unității Italiei, Liga Culturală a trimis societății »Dante Alighieri« din Roma următoarea telegramă:

Jubileul unității Italiei, operă a culturii italiene triumfătoare, inspiră poporului Român care caută prin neîncetate eforturi și dureroase lupte realizarea speranțelor sale legitime, sentimentele celei mai adânci simpatii frățești.

»Liga Culturală« ai cărui scop este de-a întări conștiința română militantă în toate provinciile neamului nostru împărțit în șapte state, se a-

drează vouă pentru a saluta poporul italian întreg.

Președinte, V. Arion,

Secretar, N. Iorga.

Grupul interparlamentar român. Joi a avut loc întrunirea membrilor Parlamentului, convocați de comitetul grupului interparlamentar român, pentru a se înscrie în acest grup, în vederea viitoare conferințe care va avea loc la Roma în luna Octomvrie a. c.

Au luat parte d-nii: B. Delavrancea, ministru, C. Dissescu, Al. Bădăreanu, I. Grădișteanu, foști miniștri gen. Argentoianu, N. Cerchez, Al. Radovici, Senatori E. Pangrati, Emanoil Antonescu, Gr. Goilav, Ion Th. Ghica, Ion Goilav, Volent, G. Scortescu, deputați și Scarlat Gr. Lahovary fost deputat, secretarul grupului român.

După ce a expus scopul conferinței, dl C. Dissescu, președintele grupului, a rugat pe dl B. Delavrancea, ministru al lucrărilor publice să intervină pe lângă dl T. Maiorescu ca să acorde o subvenție de 2000 lei, așa cum s'a făcut sub guvernele precedente.

Dl Delavrancea a promis să intervină pe lângă Ministrul de Externe. Apoi d-nii C. Dissescu, președinte și Sc. Lahovary, secretar, iar pe de altă parte, domnii Ioan Procopiu, Șt. Șendrea și Julian Vrabiescu, foști deputați membrii în comite, dânduși demisia, s'a decis ca să se procedeze la constituirea comitetului grupului.

Numărul parlamentarilor fiind restrâns, s'a decis ca o a doua întrunire să aibă loc în această chestie.

Aniversări. În cursul lunii Aprilie Familile Regală și Princiară vor sărbători mai multe aniversări ale României.

La 7 Aprilie nașterea M. Sale Regelui Carol (1839).

La 7 Aprilie nașterea A. S. R. Principesei Beatrice de Saxa Coburg-Gotha, sora A. S. R. Principesei Maria (1884).

La 7 Aprilie căsătoria A. S. R. Principesei Alexandra, sora A. S. R. Principesei Maria cu Principele moștenitor Ernest de Hohenlohe-Langenburg (1896).

La 8 Aprilie proclamarea M. S. Regelui la Tronul României (1866).

La 24 Aprilie sărbătoarea patronimică a M. S. Principesei Elisabeta.

Scrisori din Paris.

Aniversara morții lui Gambetta: O vilă în treit istorică. — Care este cel mai frumos roman francez? — Încercarea de germanizare a Francezilor din Alsacia-Lorena. — Un spectacol parizian. — Curentul naționalist francez și circuitul european de aeroplan.

Paris, 6 April 1911.

În cea mai faimoasă vilă din Ville-d'Avray (la douăzeci de minute de Paris) a avut loc Duminecă o solemnitate pioasă. Admiratorii și prietenii lui Gambetta au sărbătorit aniversarea morții tribunului francez.

A fost o adevărată lecțiune de patriotism. În ziua de azi când elementul francez tulburat de atâtea curente searcăde, când auzim glasurile răgușite ale antimilitariștilor și antipatrioților agresivi și neghiobi, câți-va buni francezi și oameni de seamă, și-au propus ca vizita lor la vila în care a locuit și unde s'a stins Gambetta într'un melancolic sfârșit de toamnă, să însemne un pelerinaj și un omagiu adus nu numai ilustrului moștenitor, ci și patriei, de dragul căreia vocea sa a avut accente atât de exaltate.

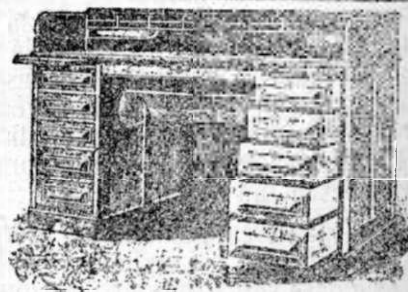
Fabrica de tâmplărie

instalată cu putere de mașini

ERŐS VICTOR FIAI

din Marosvásárhely, Régikorház-utca 3.

Pregătește **mobiliere complete** pentru locuințe, birouri, magazine, farmacii, biserici și școli după model în o rice sti **Mobilier american** pentru birouri și sipete cu stropuri pentru acte se pregătesc la comandă și în diferite calități, precum se vede și din desen.

Evenimentul l-a constituit mai ales un discurs admirabil de căldură patriotică, pe care l-a rostit bătrânul director al marelui ziar „Le Temps”, dl Adrien Hébrard. Venerabilul scriitor a vorbit cu o voce tremurătoare și cu lacrimi în colțul ochilor. Un soare scânteitor dar rece, își revărsa lumina pe ciudatul fast al vilei balzaciene. Statuia lui Gambetta tresărea par'că la cuvintele bătrânului său amic. D. Adrien Hébrard s'a adresat mai ales tinerilor francezi. El lea dat ca pildă viața marelui tribun. El le-a recomandat iubirea de neam, iubirea limbei materne și iubirea de oameni. „Nici odată nu vom putea iubi omenirea — a exclamat el — dacă nu vom ști să ne iubim patria”. Discursul său a făcut senzație mare în Franța și în străinătate.

Afară de emoțiunea aniversării lui Gambetta, un alt lucru m'a impresionat în faimoasa vilă din admirabilul Ville-d'Avray. Balzac a locuit și el într'însa. Lui i-se datorește curiosul aranjament al clădirei și al parcului. Bietul romancier a încercat și acolo unul din mijloacele de îmbogățire pe cari le-a visat toată viața sa cu atâta naivitate. El își închipuise că va putea câștiga sume enorme, plantând pe tot întinsul grădinei boschete de ananas pentru speculațiune. Se știe că n'a reușit. După dânsul, au locuit acolo Corot, Gambetta și Alphonse Daudet. După cum vedeți e o vilă întreit istorică...

O anchetă instituită de un mare cotidian parizian l'a redus în discuție pe același Balzac. Ziarul în chestiune a adresat celor mai de seamă scriitori din Franța următoarea întrebare: „Care este cel mai frumos roman francez?” Rezultatul e foarte interesant de relevant. Cei mai mulți s'au pronunțat pentru două romane: *Moș Goriot* Balzac și *Doamna Bovary* de Flaubert. Ambele aceste cărți au apărut și în traducere românească, în edițiunea Minerva.

Dacă *Doamna Bovary* este cel mai perfect roman din Franța, *Moș Goriot* este în schimb cel mai puternic. În el regăsim toate defectele și calitățile marelui Balzac. În el, imaginația exaltată și adâncimea de cugetare a romancierului curg ca un torrent. Apoi se clasează *Manon Lescaut* de Abatele Prévost, *Mizeralii* de Victor Hugo, etc.

Câți-va scriitori și-au dat, cu acest prilej, părerea și asupra romanelor streine. Reese din spusele lor că cel mai mare roman din toate literaturile este *Războiul și Pace* pe care „Tribuna” și-a propus să-l publice în coloanele ei. În al doilea rând vine tot Tolstoi, cu *Ana Karenina* și *Reînviere*. Vedem dar că romanul rus face o concurență redutabilă romanului francez.

Zilele trecute a avut loc la Metz procesul intentat de autoritățile germane tinerilor membri ai societății sportive din Lorena. Procesul acesta are multă asemănare cu unele din procesele intentate Românilor din Ungaria. Din zece acuzați, nouă au fost condamnați la mai multe luni de închisoare și la amenzi bănești. Principala vină pe care li-o impută autoritățile germane este aceea de a fi strigat „Vive la France”, ceea ce nemții considera ca un strigăt sedicios; tinerii Loreni au mai fost acuzați de a fi purtat panglici tricolore și de a fi cântat cântece franțuzești...

Un incident mai ales a încălzit, în timpul procesului, inimile patrioților Loreni și i-a înfuriat pe germani. Dl Samain, tinărul președinte al societății lorene a vorbit judecătorilor săi în limba franceză, pretextând că nu cunoaște bine limba germană. După încrunțări din sprâncene și priviri furioase, autoritățile nemțești au trebuit să se servească de un interpret. Rămâne bine înțeles că tinărul loreni a fost condamnat cu entuziasm.

În Franța, afacerea aceasta face mare sgomot. Un profesor dela Sorbona, S. André Lichtenberger, născut în Alsacia a publicat zilele acestea o operă foarte interesantă asupra încercării de germanizare a Alsaciei-Lorena. Dl Lichtenberger prevede că silințele Germanilor vor rămâne infructuoase, și că prin mijloacele violente pe cari le întrebunțează, vor ajunge la rezultatul contrar. *Căci orice ar face o națiune de altă origină, ea nu va putea asimila nici odată un neam de origine latină.* Zestre

strămoșească e prea bogată, sângele latin e prea curat pentru a se lepăda de strălucitoarea mentalitate pe care a moștenit-o. Cel mai bun mijloc ar fi să se acorde popoarelor latine cucerite, cât mai multe libertăți posibile...

Am asistat alaltăieri într-o sală din Hotel de Ville, la unul din cele mai pitorești din spectacolele pariziane: la concursul de admitere în corporațiunea așa zisilor *Forts dela Halle*. Dar, mai întâi să vă explic ce este un *Forts dela Halle*. El este ceea ce numim în românește un hamal; dar un hamal de categorie specială, unul din acei voinici cari încarcă și descarcă sacurile cu merinde dimineata, în așa zisele hiale ale Parisului, pe cari Zola le-a descris cu atâta culoare în romanul său „*Le Ventre de Paris*”.

Or alaltăieri fiind numai două locuri vacante pentru postul de „Fort”, a avut loc concursul anual de admitere. Au fost vre-o cincizeci de candidați, căci funcțiunea aceasta e foarte bănoasă. Un public imens se înghesuia în vasta sală din Hotel de Ville; publicul cel mai eclectic la un loc. Dela milionarul american și dela aristocrații francezi și străini, dela burghez până la apaș, dela femei din lumea mare și actorițe celebre până la așa zisele „pierreuses” — cu toți priveau cu animație la ciudatul examen ce se desfășura sub ochii lor.

Examen? nu, mai curând o întrecere athletică de cel mai viu interes. Concurenții, după ce depun un examen sumar de aritmetică și caligrafie, sunt invitați să-și măsoare puterile. Li-se dă să poarte pe o anumită distanță un imens sac încărcat cu făină și care nu cântărește mai puțin de 200 k'gr. Cel care va purta sacul mai iute și mai cu ușurință, este admis învingătorii de alaltăieri, doi la număr, au mers în fugă sprintenă, cu enorma greutate pe spinare, pe o distanță de 150 metri. Ei au fost declarați *Forts de la Halle* în aplauzele spectatorilor entuziaști.

Ca în nici o alta țară, Parisul are câteva spectacole de acest fel, cari constituie adunările cele mai democratice din lume. Un descendent al familiei de Rohan, cea mai veche și mai nobilă din toate aristocrațiile nu se simte jignit stând de vorbă cu un salalior parizian, cu care discută aprins cauzele de reușită ale concurenților. Femeile cele mai elegante schimbă zâmbete și cuvinte cu umila spălătoreasă din foburguri. Totul e pitoresc, nesilit și curios...

V'am întreținut în corespondența mea din urmă de rezistență pe care o întâmpină din partea opiniei publice franceze, proiectul circuitului european, adică vizita aviatorilor francezi la Berlin, „*Le Journal*”, inițiatorul acestui circuit, și-a modificat programul. Aeroplanele franceze nu vor mai sbura în Capitala Prusiei, și aceasta, mai ales, din pricina amenințării mecanicilor din uzinele Blériot, de a „sabota” motoarele ce ar fi servit în acest scop.

Nationaliștii francezi s'au declarat mulțumiți. În schimb, așa ziii internaționaliști s'au cosmopoliti protestează. Totul e însă înzădar. Ar fi fost o greșală neiertată, dacă organizatorii circuitului ar fi persistat în cel dintâi proiect al lor. Spiritele s'ar fi agitat enorm. Parisienii cari fac o revoluție cu spontaneitatea cu care o bucătăreasă ar prepara o omletă, n'ar fi permis aceasta. Să le dăm dreptate. V'am explicat în scrisoarea mea trecută, atitudinea agresivă pe care au avut-o Germanii cu ocazia circuitului dela Est.

E de remarcat că la orice manifestare a cosmopolitiților, corespunde o explozie a nationalismului. Lucrul se explică ușor. În Franța internaționaliștii au mers prea departe în ultimul timp. Ei propăvăduiesc unirea popoarelor, fără să se asigure mai întâi dacă toate popoarele sunt de acord. Franța nu poate să se izoleze într-o mișcare așa de delicată, fără a fi taxată de lipsită de energie. Ori, bunăvoința excesivă e de multe ori o dovadă de slăbiciune.

Francezii au pierdut săptămânile trecute doi ofițeri și zece soldați, uciși mișelește de indigenii din Noua Guinee. În Maroc, trupele lor sunt hărțuite de rebeli. Dacă ar fi să se ia după socialiști, Francezii ar trebui să înclidă

ochii. „Numai mieii nu se răzbnă” spune un proverb marocan. Și Francezii n'au de loc pofta să fie comparați cu aceste animale blânde, e adevărat, dar lipsite de orice vlagă.

C. R. B.

Povestiri de femei.

Reflecții asupra voinței și energiei noastre.
— *Slavele pasiunilor.*

Zilele acestea, într'un foileton al „Tribunei”, de Adrian Corbu, povestindu-se câteva întâmplări dure-roase din ultimele zile ale lui Guy de Maupassant, se amintea în treacăt numele marelui filozof german Friederich Nietzsche, mort acum unsprezece ani într'aceleș fatale împrejurări ca și nefericitul Maupassant.

Printr'o înfririre de fapte actuale, numele puternicului cugetător și filozof mi-a trezit o ciudată asociație de idei, transpusă în viața noastră a femeilor, cari alături de bărbaii noștri suferim acum mai mult ca ori când, de o extra-ordinară alterație morală: boala lipsei de „voință”.

Înțeleg aceasta, asupra noastră înși-ne. Toate anchetele și analizele diferitelor cazuri mai mult sau mai puțin nefericite din viața femeilor de azi, dovedesc un singur lucru. Nu sântem pline de voință, nici energice. Și în toate împrejurările, motorul conducător al vieții ni-l lăsăm alimentat numai din sensibilități, susceptibilități și slăbiciuni de tot soiul. Înfringem suferite de regulă sub stăpânirea pasiunilor de orice natură, au dus totdeauna la dezastru și de aci tragicul și ruina morală a atâtor familii cari ne slăbesc societatea și rasa.

Sânt două părți prin care putem privi cauza lipsei acesteia de voință și energie, fizică și morală.

În legătură cu aceasta, sufletul cărilor lui Nietzsche, acest mare maestru al „energicelor” citiți, „individualiste”. — mi-a adus aminte un mic pasagiu din doctrinele lui și-i dau cuvântul! „Acelora cari mă ating în vre-un fel oare-care le doresc suferința, părăsirea, tratamentele rele, asupririle; le doresc adâncul dispreț și torturile îngrozitoare a temerci de sine însuși, ca să nu le rămăe necunoscute mizeriile complete ale învinsului.”

Și nu mi-e milă de ei, pentru-că le doresc singurul lucru care poate să arate astăzi, — dacă cineva, are sau nu valoare. — a ști: să se păstreze buni”. Ce superbă atitudine de aristocrație morală, mai mândră de cât revolta, mai fecundă ca ori-care alta, în mărețe rezultate individuale și sociale!

Dar boala aceasta a lipsei de energie și voință nu este fără vindecare. Voim să ne creșăm o independență, o situație în care personalitatea noastră să se desvoolte după tendințele naturale și meritele noastre?...

Atunci trebuie să voim și trebuie să fim energice. Să ne studiem, în felul de a nu pierde nimic din forța de a lucra, pe care o posedăm într'o măsură oare-care, bine-înțeles fără a ne întrebuița forța aceasta, în direcția unei ținte greșite și neconforme personalității noastre. Puterea noastră de muncă să n'o lăsăm în serviciul nici unei pasiuni, ori de ce natură ar fi pasiunea aceasta, care făcându-ne sclave, ne subjugă în mod absolut, în ciuda și detrimentul tuturor celorlalte datorii. Aici e punctul decisiv, în care impunându-ne cumpătul armonice, trebuie să ne gândim să nu ne epușăm rezervele ce sânt în noi, în interesul predilect al unei slăbiciuni, ce ne amăgește. Într'aceasta trebuie să ne serviască voința care trebuie în același timp să ne conducă energia către o țintă stabilită, pe care nu trebuie să o pierdem din vedere nici o clipă, în viață.

S'ar putea răspunde că nu este dat unei femei să fie energică după placul ei. Aceasta fiind lăsat în mod firesc mai mult bărbaiilor, ca o calitate fizică aparținând mai întâiu unei bune funcționări a organismului, unui calm al nervilor, ca singuri comandanți ai creierului.

Și privind din punctul acesta de vedere, ar fi indispensabil, să fii mai întâiu sănătoasă, ca să poți lucra și să te poți conduce în viață, cu voință și energie.

Și aceasta nu numai pentru că o perfectă stare de sănătate îți permite și-ți dă imbold să vrei totdeauna mai bine, ci și pentru aceea, pentru-că orice cale ai avea de urmat, la o femeie ca și la un bărbat, fisicul este arma cea mai prețioasă pe care ne-o punem cea d'întăiu, în serviciu.

O sănătate deplină procură un fizic seducător, nu trebuie să se înțeleagă prin aceasta că o figură ar deveni altfel de cum e, cu alte trăsături cu altă culoare de ochi și de păr, — ci sănătatea împrumută ori-care ar fi fața, o frumuseță indiscutabilă, o frăgezime, o aparență deschisă, plină de viață, care răspunde asupra întregii ființe bună dispoziție și agilitate în mișcări, factori esențiali de reușită în impunerea voinței și energiei.

Și pentru a intra în domeniul aristocrației acesteia sufletești a lui Nietzsche, care disprețuește sclăvia pasiunilor, nu trebuie să credem că ne-ar servi intra-

ceasta, condiția eleganței nașterii și a caracterului, rafinamentul unor maniere alese. Căci aristocrația aceasta morală a lui Nietzsche e compusă din toate acelea, cari, fir-ar ele serve sau sclave, în sens social, — au știut a se birui ele înși-le, supuse, într-o mândră supunere, despre care distinsul filosof vorbește cu o superioară apreciere. Căci Nietzsche scrie: «Sânt femei sau bărbați, — capabili de a se ridica asupra lor înși-le, printr-o strictă și severă impunere cu cari își știu subordona pasiunile cele mai puternice.

«Și apoi sunt ceilalți, acei sau acele, cari neștiind și disciplina propriile slăbiciuni, mai înainte de-a impune disciplina aceasta supușilor lor, sunt sclavii cei mai de plâns, fir-ar ei suiți în slava tronurilor aurite.

«Sunt sclavii pasiunilor lor slăbiciunilor, lenei, răutății, lășității lor. Aceia și întocmesc o morală ușoară, de care nici nu vreau să mă ocup. Acelora nu le am nimic de spus. Nu pot să le stimez nici chiar ceea ce ei își numesc virtuți și cari nu sunt decât sensibilități exagerate, provenite din egoism și din spaima lăse, din frica de-a nu suferi, pesimismul și d'sprețul pentru viață, — pentru că nu au înțelepciunea și puterea tăriei, energia și voința de-a trăi».

Dar ca să eviți atâtea lucruri, de cari trebuie să te temi, de fapt, nu este ceva prea comod și calitățile ce se cer pentru o astfel de luptă continuă, împotriva apăsărilor și ispitelor omeniești, oferă o contra partidă care face pe multe femei, să dea îndărăt.

Și cum vremurile ce se scurg, înghit cu ele și felul traiului, modest și obscur al femeilor bune și fără pretenții de odinioară, soții și mame ideale aducând noui și tot mai împovărătoare sarcini în viața noastră, — silite să luăm o parte mai directă în viață, asta și de dragul unor situații problematice, cari se plătesc așa de scump, sacrificăm bucuriile curate și mari, ale conștiințioasei noastre datorii de femei, în adevăratul înțeles al cuvântului.

Nu mai o enormă dosă de voință și energie, ne poate fi salutară în vremurile grele de acum. Nu trebuie bine-înțeles să înțelegem prin aceasta, calitățile predominante ale „feminismului“ actual cari se impun în detrimentul oare-căror tradiții și oare-căror sensibilități dăunătoare chiar, celui nu știu ce gingaș și delicat care face farmecul oricărei femei.

Când ne gândim să ne venim înajutor, pentru slăbiciunea unei lipse de voințe și energii, să nu uităm ca Nietzsche a adăoga: „Grația face parte din generozitatea acelor cari au gândirea înălțată“. Femeile cari în decursul unor vieți accidentate și fără noroc, s'au ridicat de asupra noianului de patimi, prin forța unei personalități marcate cu o superioară putere de voință și energie, fără să știrbească prin aceasta, cătuși de puțin liniile armonice ale grației feminine, sânt ca acele statui antice, peste cari vremurile aspre au trecut vijelioase, luncând pe poleiala marmurei, ca o furtună de vară, ce curăță și înfrumusețează apoi, cu atât mai mult!

Silueta ce trebuie să ne-o închipuim astăzi ca model, opus acelei contemporane moderne și exotice, să fie — o creatură de energie și forță, de vigoare și înțelepciune în idei, totdeauna în plină frumusețe a unui sentimentalism, din care să izvorască toate porniurile bune, cari i-ar păstra neatinsă grația femeiască și care în vârtejul capriciilor sorței să nu-și piardă devotamentul și farmecul discret, adevărata putere seducătoare a femeiei.

Sultânica.

Din străinătate.

Expozeul ministrului de externe al Franței. În ședința dela 7 Aprilie a Camerei, ministrul de externe Cruppy și-a ținut expozeul, care a fost primit cu ovațiuni de deputații diferitelor partide politice. A spus, că va continua politica înaintașilor săi, căci numai aceia poate asigura pacea țării. Politică pozitivă, precaută și hotărâtă — va fi deviza lui. Prin aceasta numai poate să întărească poziția Franței față de celalte state europene. Convenția franceză-rusească a apropiat și mai tare statele unele de altele. Tot astfel și față de Anglia și Germania va urma o politică prietenească, în baza principiului cooperățiunii. Afacerea marocană cere apărarea demnității naționale așa că nu crede, că s'ar afla vreă părere contrară, față de planul guvernului, de a lua toate măsurile de lipsă, pentru menținerea ordinii și apărarea intereselor franceze.

Muntegru și revolta albaneză. Un eaz caracteristic, petrecut pe timpul încorării regelui Nichita al Muntenegrului, arată toate intențiile domnitorului în revolta albaneză.

»La ce-ți trebuie coroana, când țara ta va rămânea așa de mică?« — a întrebat un valiu albanez pe Nichita.

»Las-o în pace, — răspunse regele — vom împăca și dorința aceasta.«

Vorbele aceste cuprindeau aspirațiunile poporului muntenegrean, care aștepta momentul potrivit ca să-și poată estinde hotarele micii țărișoare. Și în revolta Albanezilor, Muntenegrul a jucat un rol foarte dubios, chiar dela începutul izbucnirii nemulțumirii. Bănuiala cercurilor din Constantinopol, că Muntenegrul sprijinește pe sub mână revoluția pare a se fi adevărit pe deplin în urma intervenției puterilor europene, cari i-au pus micului regat alternativa, sau rămâne neutral în turburările din Albania sau va trebui să-și tragă consecvențele amestecului său.

în urma acestei note, Muntenegru s'a retras dela orice influență asupra sorții mișcărilor albaneze, care pas pare a apropiat cauza de sfârșitul așteptat de guvernul din Constantinopol.

Revoluția ne mai fiind alimentată de Muntenegreni, va trebui să sfârșască în timpul cel mai scurt.

Vorbire revoluționară în Camera spaniolă în ședința de Vineri a Camerei spaniole s'a continuat discuția asupra revizuirii procesului Ferrer. A vorbit șeful partidului social-democrat, care a zis următoarele:

Sunt convins despre nevinovăția lui Ferrer. Politica cabinetului conservativ Maura din săptămâna sângelui rămâne o pată în viața politică a Spaniei. Social-democrații au luptat cu toate armele, ca să opriască executarea sentinței împotriva nenorocitului erou. Nu vă mirați, dacă veți auzi iar zăngănitul armelor, în caz că nu se va da dreptatea așteptată de mulțime.

Pasagiul acesta a silit pe ministrul-președinte Canalejas să protesteze în contra unor asfel de amenințări. A declarat, că față de violența revoluționară va opune puterea ce i-o dă legea.

INFORMAȚII.

ARAD, 8 Aprilie n. 1911.

— **Știre personală.** Aflăm cu o deosebită bucurie, că distinsul fruntaș din Timișoara dl *Emanoil Ungurianu*, care în vremea din urmă se afla suferind, s'a restabilit.

li dorim din toată inima reînsănătoșare grabnică și deplină.

— **Achitarea profesorilor Români din Turtucaia.** Din Turtucaia se anunță: Miercuri, tribunalul în urma depozitiilor martorilor, cari mai toți au făcut declarații favorabile acuzaților, a achitat pe d-nii: Niculescu, actualul director al școlii române din localitate; Cristescu, profesor și Chelu, măestru de desen.

Părinții elevilor — despre cari actul de acuzare spune, că în mod fraudulos, au fost semnați, pe declarațiile de înscriere, de către acuzații de azi — au declarat, din contră, că aceasta s'a făcut cu știrea și învoirea lor. La întrebarea președintelui, că de ce au declarat, altfel la instrucție, au răspuns, că au făcut-o din teama de represalii din partea bulgarilor.

Școala închisă din ordinul autorităților, va fi redeschisă în curind.

— **Ajutor de stat pentru un învățător român.** În baza legii școlare din 1907 se adusesse hotărîrea ca învățătorii — chiar și cei confesionali — să primească din partea statului întregire de salar, urmând ca să fie propuși pentru ajutor de către comisiile administrative. Anul acesta inspectorul școlar dl Varjassy Árpád a propus ministerului de culte trei învățători din comitatul Aradului drept răsplată pentru destoinicia și munca fără preget ce au depus vreme îndelungată la catedră. Între cei trei inși propuși pentru răsplată e și dl Ion Moldovan directorul școlilor populare din loc. Dl Moldovan servește școala românească de douăzeci de ani. Începând din 1882 a propus în Lugoj, iar de aci în 1887 a trecut

la Arad. În restimpul acesta și-a câștigat frumoase merite crescând mai multe generații.

Dumneasa va primi anual ca întregire de salar câte 200 cor. din partea statului.

— **Petru Cosmuța de Cernesti**, jude regesc în retragere, a repauzat în Șimleu la 4 Aprilie n. în vârstă de 69 de ani. În mormântarea lui a avut loc la 6 Aprilie în cimitirul bisericii gr.-cat. române din Șimleu.

Odihnească în pace!

— **Fondul cultural dela Blaj**, pentru ajutorarea școlilor populare, a sporit în zilele din urmă cu încă următoarele frumoase contribuiri ce le afăm publicate în »Unirea«.

	cor.
L. Pascu, protopop D.-S.-Mărtin	400—
Amos Frâncu, preot Benic	300—
Avram Boer, preot. Abuș	200—
Iuliu Truța, preot, Ciucea	500—
Gheorghe Dănilă, preot, Cheța	200—
Eut. Poșă, preot, Riușor	100—
Ilar. Dulău, preot, Adămuș	200—
I. O. Dămian, inv., Roșia	200—
Ios. Șerban, preot, Găltiu	200—
Io. Bochiș, preot, T. Săn. Craiu	200—
Emil Faust, preot, Veseuș	100—
Ios. Halász, măsar, Blaj	200—
Cir. Raț preot, Oieșde	100—
Io. Botezan, preot, Agârbiciu	200—
Ilie Câmpean inv.	100—
Tr. Hădărean, preot Cămarăș	100—
Io. Moldovan, preot, Uifalău	200—
Ales. Dămian, inv.	100—
Iuliu Pop, preot, Urca	100—
L. Laurențiu, preot, Berchieș	200—
Ioan Petrașcu, preot, Ciugud	200—

— **Logodnă.** Mult simpatica d-soară *Valeria Albini*, fiica dlui notar *Iuliu Albini* din Zlatna, s'a logodit cu dl *Dr. Alexandru Morar*, avocat în Elisabetopole.

Sincerile noastre felicitări!

— **Moștenitorii Germaniei în Italia.**

Moștenitorul Germaniei care de prezent e la Roma a luat parte împreună cu familia regală a Italiei la reprezentația de gală ce s'a dat în teatrul Constanzi în onoarea congresului internațional al artelor și muzicii, aranjat în Roma. Când au intrat în loja regală publicul s'a sculat în picioare și le-a făcut ovații, iar muzica a intonat imnul german și cel italian. În anturajul MM. LLor era întregul corp diplomatic, miniștri și mai mulți membri ai curții și ai aristocrației. După reprezentație poporul i-a petrecut cu aclamații întreg drumul până la Cvirinal. Ziua următoare auguștii oaspeți au vizitat cazarma de artilerie și regimentul al doilea de grenadieri din Roma.

— **Părerea scriitorului Shaw despre școala de azi.** Zilele trecute celebrul scriitor englez Bernard Shaw a ținut la colegiul Birkbeck din Londra o conferință despre efectele crescânde ale dramei și muzicii folosindu-se totodată de acest prilej ca să-și expună propriile păreri despre școala modernă. Aceste păreri deși sânt idei învechite prin felul frapant în care le știe reda scriitorul ne par totuși noi și contribuie odată mai mult la sprijinirea adevărului și dragostei din care emană. Shaw e dușmanul neîmpăcat al școlii carceră s'au cum o numesc pedagogii de azi „focul muncii“. Școala ar trebui să fie locul unde copii să meargă în voie bună, cu credința că aci vor petrece și se vor simți bine. „Scârba atât de intensă — spune scriitorul — contra credinței, care e nota caracteristică a tuturor claselor sociale din Anglia se explică prin faptul că religiunea se propune în școli, cari din copilărie le știu aceleas, întocmai ca niște temniți căci numai acestea nu se schimbă niciodată. Ar fi vremea ca școlile, în forma lor de azi să dispară. Școala viitorului va fi întocmai ca un teatru, unde omul face ce-i place. De se plictisește, pleacă; de-i place, rămâne. În școala ce va să vină, ne bucurăm de aceiaș libertate. Cărțile școlii de azi sânt scrise așa fel, că nu le-ar ceti nimeni dacă nu l-ar sili. Bărbații de azi, cari cercetează șanturile și ascultă operetele obscene sânt toc-

mai acei copii pe cari îi silim în școală să citească cu forța pe Shakespeare.

Scriitorul Shaw e de părere că copiii ar trebui învățați să pătrundă frumusețea muzicii clasice și în genere trebuie așa fel crescuți, ca să fie așezători cu toate simțurile pentru frumusețile naturii.

† **Traian Ulpian Codrean** fiul dlui Blasiu Codrean învățător pensionat a reposat în etate de 27 ani. Însemnătarea va fi azi după-amiezză în Arad din strada Angyal nr. 8. Fie-i țărina ușoară.

— **Mulțumită publică.** Subscriși și pe această cale aducem expresiunile celea mai sincere de mulțumită institutului de credit „Bihoreana” pentru ajutorul de 50 cor. dat școlii noastre confesionale — pentru înzestrarea cu revizite a salei de învățământ. Acest ajutor este dat unui popor sărac și mic la număr, care progresează în cultură pe zi ce merge. O! numai câteva ajutoare de această natură dacă s'ar mai primi ne-ar fi mântuită școală cu caracterul ei de azi pentru posteritate.

Dumnezeu să răsplătească însuși ajutorul dat — On. institut de credit „Bihoreana” și va respăli tuturor marinimoșilor, cari ne vor da din bunul lor câțiva fileri! **Topa de Crieș**, (Köröstopa) la 5 Aprilie n. 1911. Din comisiunea sen. școlar **Ioan Venter** preot gr. c. rom. **Nicolau Moga** învățător,

— **Insemnat furt de acte diplomatice.** La secția consulatelor dela ministerul externelor din Paris s'a dat peste un furt de acte de mare importanță. Deja în iarnă unele ziare publicau în mod fidel unele convențiuni secrete, cari se refereau la Franța, fără a se ști isvorul de unde puteau proveni. Spre mirarea ministrului de externe de-atunci, Pichon, publicarea secretelor oficioase în presa străină mai ales engleză devenia din ce în ce tot mai deasă, așa că a crezut de bine să facă o anchetă. A arătat cazul procuraturii, care a dispus deschiderea anchetei prin poliție. Cercetările s'au făcut în cea mai mare discreție, așa că deși arătarea ministrului, s'a făcut la 28 Februarie, totuși nu s'a putut afla decât acum despre dispariția documentelor. Schimbându-se guvernul actualul ministru de externe, Cruppy a luat afacerea mai de scurt, care a adus lumină în furtul amintit, ce se părea la început atât de misterios...

S'a aflat că un practicant dela secția consulatelor a ministerului, Rene Rouet a pus la dispoziția unui corespondent al unui ziar de seară din Londra, Bernat Maimon multe acte diplomatice, pe cari Maimon la copia prin secretarul său, Pallier, iar pe cele mai însemnate le fotografia. Multe documente au rămas însă în original la Maimon, ceea ce însă la tradat. Actele se refer mai ales la convențiunea liniei ferate din Bagdad, la care după depunerea făptuitorilor, Maimon este interesat materialmente.

Cercetarea a stabilit până acum că autorul intelectual al acestui furt este Maimon, iar ceilalți au fost numai complicități lui, dintre cari Pallier, pare a fi mai puțin vinovat, prin copierea actelor. Ronet care a vândut aceste acte, va fi pus după cum se afirmă sub acuza trădării de patrie, care se pedepsește cu executare.

Furtul acesta a produs mare senzație în toate cercurile politice. Toți se întreabă pe a cui seamă s'a săvârșit furtul, cărei puteri s'au vândut actele. În primul moment lumea poartă din Franța s'a gândit la Anglia și mai ales la Germania, presupunându-se că Germania a vrut să desăvujeze Franța față de Rusia, ale cărei interese era chemată să le sprijinească în urma înțelegerii între ele. Și răzvrătura observată în timpul din urmă din partea Rusiei față de Franța pare a confirma bănuiala aceasta.

În orice caz furtul va da naștere la multe complicații diplomatice.

— **Dela «Asociațiune».** Dl. Iosif Russu, oficial pensionat în Arad, se înscrie membru fondator al Asociațiunii cu suma de 600 cor., dăruind totodată și Muzeului Asociațiunii suma de 50 cor.

Muzeului mai donează și dl. general A. Lupu, Viena suma de 20 cor. Mulțumim generoșilor donatori. **Biroul „Asociațiunii”.**

— **Un ziarist și regele Manuel.** Un redactor al unui ziar din Berlin s'a întâlnit zilele trecute în gara din Lüttich cu exregele Manuel, care tocmai aștepta însoțit de secretarul său și prietena sa, Gaby Deslys, trenul spre Ostende. Recunoscând pe rege și prietena s'a, ziaristul s'a adresat secretarului, că oare ar fi aplicat să-l recomande regelui. Secretarul i-a răspuns mirat:

— Rege! Dar cine e aici rege?

Regele auzind convorbirea a râs cu poftă și a întrerupt pe secretar.

— Dar ori și cum, seamăn eu cu oarecare rege? se adresă ziaristului.

— Cum seamănă un ou cu altul, răspunse acesta, dar de altcum Vă tradează și fotografiile. Chiar și dșoara Deslys este bine reușită în ilustrate.

La observația aceasta a ris și prietena lui Manuel și a zis:

— Eu, Gaby Deslys? Poate glumești domnul meu! Nu, nu sunt eu Deslys, cel puțin eu nu știu nimic despre aceasta.

Secretarul văzând, că situația se cam încurcă a voit să încheie discuția și zise ziaristului:

— Te asigur că domnul de față nu este regele Portugaliei.

— De ce te gândești tocmai la asta, răspunse gazetarul, căci eu n'am spus apriat, că la cine mă gândesc.

Cavalerul a tăcut, iar regele și prietena sa au râs din inimă de rolul secretarului.

În acest timp sosi trenul spre Paris, iar regele și-a luat adio de la prietena sa pe care o sărută de mai multe ori. Dșoara și secretarul s'au urcat în tren, iar regele trecu la trenul de Ostende, urmând însă de ziarist.

— Majestate, fiți cel puțin Dvoastră sincer, — zise ziaristul, și spuneți dacă nu sunteți regele Portugaliei..

— Fie dar, — eu sunt.

— Cum vă simțiți în noua situație întreabă din nou ziaristul.

— Foarte bine, răspunse regele!

— Aveți speranța de-a Vă reîntoarce?

Trenul se puse în mișcare iar regele răspunse cu un gest larg, care părea a însemna un răspuns afirmativ la întrebarea ziaristului.

Secretatul lui Tolstoi și serviciul militar. Fostul secretar a lui Tolstoi, siberianul Valentin Bugalow a fost chemat zilele trecute înaintea comisiei de asentare, pentru de-a fi înrolat la armată. Bugalow a declarat însă că nu se va supune legii, deoarece-ce miliția este contrară credințelor sale pe cari nu vrea să le calce. Autoritățile militare au deținut pe Bugalow și au înștiințat cazul forurilor superioare, cerând instrucții.

— **Cercetare criminală împotriva văduvei lui Tolstoi.** Tribunalul din Petersburg a deschis cercetare criminală împotriva văduvei lui Tolstoi, din motivul că dânsa a publicat în contra dispozițiilor guvernului, manuscrisele soțului său, între cari sunt mai multe de scrisori și articole. Văduva a spus unui cunoscut, că în cazul pedepșirii o vor închide pe cel puțin un an.

x **Nenumărați Medici din țară și străinătate își nutresc proprii lor copii cu făină lactată Nestlé,** nutrimet recunoscut ca cel mai bun de aproape jumătate veac, care conține lapte curat și gras din munții Alpi. Spre a da ocaziune ori-și-cui de a se convinge de excelența preparatului, reprezentantul Casei Nestlé: Vienna I Biberstr. 1, trimite la cerere absolut gratuit cititorilor acestui ziar doze de încercare și broșuri medicale foarte interesante despre îngrijirea Copiilor. Cutii originale, cari ajung unui copil pentru vre-o 25 prânzuri, se găsesc în toate farmaciile și drogueriile cu prețul de K 1.80.

x **Noutăți de modă pentru sezonul de primăvară la firma Fodor și Halász.** Lumea tinerilor eleganți cumpără dela firma noastră, unde se află în depozit cele mai fine noutăți de modă. Desfacerea pentru sărbătorile Paștilor, va selecta un număr frumos de domni în prăvălia noastră. Pălării, cămeși, cravate, bastoane, mănuși etc. nu se află în nici o altă prăvălie de provincie în calitate pe care o oferim noi cumpărătorilor. Prăvălia noastră Fodor și Halász este în apropierea magazinului de haine M. Neumann. Vitrinele noastre fac mare senzație.

ECONOMIE.

Lucruri frumoase la Caransebeș. Citim în »Foaia diecezană»: Din îndrumarea P. S. Sale Dlui Episcop Dr. M. E. Cristea, librăria a lăsat să i-să pregătească o fabrică mare, materie pentru haine *cu motive românești*, adică cu modele, desemn, figuri, ce aduc a lucru de mână de-ale harniceii țărance române! Și ci că's tare reușite! Un rând de haine de astea costă dela 135 cor. până la 200 cor.

A 21-a însoțire de credit Raiffeisen în comitatul Sibiu. O veche dorință a celor buni din Topârcea s'a realizat zilele trecute, când la stăruința vrednicilor fruntași de acolo și îndeosebi la îndemnul dlui Vic. Tordășianu, secretarul Reuniunii române agricole sibieni, bază s'a pus la însoțirea de credit sistem Raiffeisen de acolo. Statutele însoțirii sunt aprobate de trib. reg. din Sibiu și este a 21-a însoțire de credit sistem Raiffeisen în comitatul Sibiu. Ea s'a declarat aderentă a centralei însoțirilor ce e în înființare.

Producția agricolă a României. Serviciul statisticii din ministerul domeniilor a alcătuit o lucrare interesantă, relativă la valoarea producției agricole a României în 1910.

Evaluarea acestei producțiuni e făcută după mijlocia prețului de vânzare obținut pe piețele din Brăila, Galați și Constanța.

Valoarea producției agricole a României în 1910, cea mai însemnată din câte au fost până azi, nu o ridică la mai puțin de 1,304,609.855, adică: un miliard trei sute patru milioane șase sute de mii opt sute cinci zeci și cinci lei.

Această cifră întrece chiar pe aceea a anului 1906, an în care s'a înregistrat cea mai îmbelșugată recoltă și când producția agricolă a fost evaluată 1,214,419.000, cu 90 milioane mai puțin decât anul acesta.

În 1909 valoarea producției agricole a fost de 1 miliard cinci zeci și cinci milioane, cu 250 milioane mai puțin. În 1908 era de 958 milioane; în 1905 de 1 miliard cinci zeci milioane; în 1903 de 900 milioane; în 1900 de 732 milioane.

Produsul mijlociu de ectar a fost 1910 de asemenea mai ridicat de cât ori și când, ajungând la 216 lei de hectar, față de 196 lei în 1906, 177 lei în 1909, 170 l., 1908, 172 l., în 1905, 153 l., în 1903 și 125 l., în 1900.

Prăvălie românească în Geoagiu. Un tânăr negustor român binecunoscut al împrejurărilor, dl. Aurel Truca, a luat laudabila hotărâre de-a deschide o prăvălie mixtă în Geoagiul-de-jos, lângă banca »Geogeană». — unde până azi prăvălie românească nu a mai fost.

Având în vedere marele număr de Români din Geoagiu și puternicul ținut românesc din tot jurul, pe toată Valea Geoagiului și cele vecine, dl. Truca — scrie »Libertatea» — poate nădăjdui să aibă în Geoagiu un viitor din cele mai frumoase.

Dsa deschide în 10 Aprilie. Fie în cias cu noroc.

BIBLIOGRAFII.

Banul Mărăcine

— Romanul dlui Rouet de Ceresnes —

Legenda românească despre Banul Mărăcine, care ar fi plecat din Craiova însoțit de o ceată de voinici spre a veni în ajutorul Franței ajunse în zile de grea cumpănă, a fost utilizată de scriitorul francez Rouet de Ceresnes, care sub titlul »Le chevalier de Roussard et Bane Maratchine» a publicat nu de mult un roman din cele mai interesante.

Acțiunea se petrece în timpul cruciatelor. Cavalerii francezi pregăteau o nouă expediție în contra păgânilor, cari cutropiseră locurile sfinte. Pe atunci Venetia era în plină putere. Ajutorul ei putea decide succesul unei astfel de expediții. Dreptăceea o seamă de cavaleri în frunte cu Conon de Bethune și cu baronul Baux, ai cărui descendenți trăiesc și astăzi în România sub numele de Balș, cavalerul de Bachellereie, Ronsard și alții venisă pe la 1202 să ceară sprijinul puternicei republici.

Cu ajutorul Venetiei, care le pune la dispoziție corăbiile și vasele de război, cavalerii francezi ajung la Constantinopol, pe care îl cuceresc punând pe tron în locul lui Alexis Comnen, pe acela care singur era îndreptățit a purta coroana sfântă, pe Isac Comnen, care le promisese că, de și va putea ocupa tronul, le va da toate ajutoarele, de cari vor avea nevoie în expediția lor.

Odată ajuns la putere, Isac Comnen își uită însă de promisiunea făcută. Refuză orice ajutor cruciaților, cari, văzându-se înșelați de vicleanul împărat, se hotărăsc să-și răzbune. Cu aceiași vitejie și luptă acum împotriva lui Isac, pe care-l detronează și proclamă de împărat pe Baldovin de Flandra, transformând imperiul Bizanțului în imperiu latin.

Dar Bulgarii, în fruntea cărora era împăratul Ioniță din neamul Asanizilor nu puteau vedea cu ochi buni întărirea cruciaților și stăpânirea lor asupra Constantinopolului, pe care Bulgarii de mult voiau să-l cucerească. Ei se îndreptară sub conducerea viteazului Ioniță în contra cavalerilor cuceritori. Dacă ne gândim și la curentul dușmănos ce domnea în contra cavalerilor la Constantinopol, ușor vom putea înțelege că situația lor nu era din cele mai strălucite. Din afară îi amenința un luptător viteaz, iar în lăuntru îi prindea ura cetățenilor din Constantinopol.

Cavalerii, cari erau foarte puțini aveau nevoie de ajutor spre a putea întâmpina furtuna ce se deslănțuia asupra lor. Aveau nevoie de ajutorul unui popor, care nu putea suferi cu nepăsare întărirea Bulgarilor, care vedea în ridicarea acestora un pericol pentru existența lui. Dar unde vor găsi acest ajutor? Singuri Valahii, cari aveau vechi dușmăni cu Bulgarii erau mai aproape și ajutorul acestora îl cerură.

Cu ocazia unei expediții pe Dunăre, o deputație a cavalerilor, sub conducerea lui Ronsard debarcă pe pământ românesc intrară în tratative cu Românii, a căror forță îi urmă de la început. Tot ce le lipsea acestora, era o organizație în spirit militar. Și această organizație le-o făcură cavalerii, cari le ridicară și prima cetate, cetatea Craiovei. Cu ajutorul Românilor, cari respinseră cu vitejie atacurile Bulgarilor, cavalerii reputară mai multe victorii. Ronsard rămase în fruntea cetelor românești și deveni în curând ban al Craiovei. Fiul său se căsătorii cu fata lui Radu Basarab, ban al Severinului, iar urmașii lui, moșteniră, odată cu domeniul Mărăcimile, de unde-și luară mai târziu numele, și demnitatea de bani ai Olteniei.

Legăturile de rudenie fură păstrate cu sfîntenie între acești bani și familia cavalerilor de Ronsard din Franța.

Astfel când, la 1320, izbucni războiul între Francezi și Englezi, când armata franceză fu aproape zdrobită, banul Radu Mărăcine porni cu o ceată de o sută de Olteni ca să dea ajutor regelui Filip de Valois. Ajutorul lui a fost bine venit. Regele Filip dădu un nou atac. Englezii fură biruiți, iar banul Radu Mărăcine fu încercat cu onoruri.

În același timp, temându-se de noi primejdii, regele francez rugă pe banul Radu să nu se mai întoarcă în Valahia, ci să rămână în Franța, la castelul strămoșilor săi dela Vendomois. Banul Radu Mărăcine cedă stăruințelor și rămase în Franța, unde, printre urmașii lui numărăm și pe marele poet Ronsard.

Acesta este pe scurt subiectul romanului, în care vor fi multe greșeli de istorie — e vorba de o legendă — din care însă vedem o sinceră dragoste a autorului față de țara și poporul românesc, a cărui vitejie o descrie cu atâta căldură.

POȘTA REDACȚIEI.

Correspondentului, Blaj. Nu ne mai ocupăm de ei. Publicul de bunăcredință s'a putut edifica, cel de rea credință s'ar bucura dacă ne-am lăsa asmuțați. Să nu le facem bucuria asta.

Totvărădia Știrea ni-s'a transmis târziu, după ce apăruse în alte ziare. Vă rugăm să faceți arătare la Consistor. Autoritatea sa ar trebui, să-l disciplineze pe un preot, care-și baljocurește în chipul acesta chemarea sa, cerind sporirea bir-turilor!

Nor. Acrostih o fi, dar atâta tot. Judecă și dta, cind din nou strota întâi!

Mări depart... unde planta durerii într'ouă crește, Acolo, unde bocește negrul plâns, în ceață și frig; Rău mi'ai îngropat nădejdea, pe'al decepțiilor drig! Inima'mi fără nădejde — e un mort, care trăește!

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.
„Tribuna“ institut tipografic, Nichin și cons.

MOBILE

din cauza schimbării localului
se vând cu prețuri

ieftine

în fabrica de mobile alui

REISZ

Oradea-mare-Nagyvárad

dela 1 Mai în Rákoczi-ut 14.

AVIZ!

Subscrisul am onoare a aduce la cunoștința onoratului public din loc și jur, că **mi-am deschis**

atelier de croitorie

în Șiria, drumul Aradului. (Casa proprie).

În atelierul meu pregătesc tot felul de haine pentru domni, *saloane* și *sacouri*; afară de aceste pregătesc *reverenzi* pentru *preoți* și tot felul de *ornate bisericești*.

Îngrijindu-mă pentru marfă fină procurând dela fabricile cele mai renumite din patrie și străinătate.

Pregătesc lucru gata pe lângă prețurile cele mai moderate.

Se poate plăti și pentru fasoane. La cerere mă prezint în persoană la locuințele on. mușterii.

Dobândă puțină circulație mare, rugându-mă pentru onoratul sprijin am rămas

cu profundă stimă

Ioan Secheșan

croitor

Șiria (Világos).

Se caută

Un candidat de avocat

și un scrietor

pentru cancelaria subscrisului.

Dr. Enea Andrea

advocat, Nocrich—Ujegyház.

Dr. Stefan Tămășdan,

medic univ. specialist în dentură,
Arad, viză-avis cu casa comitatului.
Palatul Fischer Eliz. Poarta II.
Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Cancelarie administrativă și birou de informațiuni în Budapesta.

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocusuale, administrative și comerciale, mijloce de împrumuturi personale, ipotecare și amortizaționale ieftin și în scurt timp; mijloce de cumpărări, vânzări, exarendări de bunuri, mașini motoare și alte rechisite economice; finanțez parcelări de moșii, exoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școale și pentru cumpărare de izlaze și pășuni; efectuează totfelul de comande comerciale eventual și la burse prompt, pe lângă taxe moderate și anticipația pentru corespondență.

Dr. Constantin Manea,

advocat diplomat

VIII., Aggteleki-u. 10., I. 7. Telefon 171-27.

KLINGE ANTAL

pictor bisericesc și de icoane sfinte în
Nagyvárad, Szent János-u. 11.

Pregătește gratis tot felul de planuri pentru iconostase și plafoane
bisericești.

Ține în depozit cruci mari pentru drumuri de țară și duleie.

Fluid pentru - : Kwizda. Marca de scutire a șerpelui.

Mijloc aromatic probat de frecat pentru întărirea și câștigarea puterii vinelor și mușchilor, contra podagrei, reumei, ischiassului, junghiu-ilor în coaste etc. pentru tușiști, vinători bicicliști și călăreți ca mijloc de întărire și revăstigare a puterilor după drumuri obositoare.

Prețul unei 1/2 sticle cor. 2— 1/2 sticlă c. 120, veritabil se capătă în farmacia. Catalog de prețuri gratis și franco se capătă prin depozitul principal:

Franz Johann Kwizda farmacist, livrantul curții ces. reg. austro-ungare; reg. române și reg. bulgare. Korneuburg bei Wien.

Pentru sezonul de primăvară!

Recomand magazinul meu bogat asortat în

pălării

albituri, cravate și mițe

Mare asortiment în pălării de băieți pelângă prețuri fixe. Totodată recomand

atelierul meu de blănărie pentru efectuarea a totfelul de lucrări ce cad în branșa aceasta pelângă prețuri moderate și serviciu prompt.

Cu deoseblită stimă:

Joan Bálint (János)

Timișoara-Fabric. Palatul orășănesc.

ANUNȚ.

În comuna Rădmănești, (cercul Bega) se află

de vânzare o crîsmă

și boltă din mână liberă, casa e cu cinci chilii corespunzătoare legilor de birt, cum-părătorului i-se va scria licența de beuturi, și trafică pe numele lui. Cu casa se mai pot vinde și 15 jughere de pământ. Doritorii de a cumpăra să se adreseze proprietarului Nicolae Rista, Radmanest, up. Bălincz.

Fischer Testvérek

fabricanți de țesături de sîrmă, împletituri de sîrmă p. garduri, site și de coarde din sîrmă de oțel (madrațe) pentru paturi etc.

Arad, József-főherceg-ut 8.

Fabrica: Kossuth-utca No 45.
Telefon No 337.

Recomandă în atenția on. public magazinul bogat cu lucrări de bransa aceasta, care se capătă cu prețuri ieftine de concurență. — Catalog de prețuri trimite gratuit.

Birou de informații!!

Cunoscând multe lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărît să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2—3 zile, ori-și-cui resolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac totfelul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate.

La aviz aștept la gară.

L. OLARIU, Budapest, Lajos-u. 141. III/19.

ANUNȚ.

La Petru Tulcan din Apateu (Apăti, up. Simonyfalva, comitatul Arad) se află de vânzare

2 tauri (bici) de 3 ani

amândoi comasați.

Nu mai sunt dureri de stomac!

A KAKUKFÜ KESERŐ

HASZNALATA

Mijlocul de casă patentat — IARBA CUCULUI AMARĂ după o folosință de câteva zile încetează cu totul lipsa de apetit, vomarea, nervositatea de stomac, diareea și orice durere de stomac —

Prețul unei sticle mici 80 fil., sticlă mare 2 cor.

Szentgályi Dánie, farmacist, Gödöllő.

Să vă păziți de imitații! Veritabile sunt numai când pe dop și pe acoperiș e patenta „elix fumar. off.“

NICOLIN - Timișoara - (Centru).

str. Takarekpenztár 4.

== Articole de coafură specială. ==

Chignone, bucle, împletituri, turbane, plete, transformatii, peruce, bandouri.

Specialități de parfumerie, garnituri pentru curățitul mânilor, noutăți de piepteni, orno și antrepozite pentru păr.

Mare depozit în articole de toaletă, ape de păr, pudră.

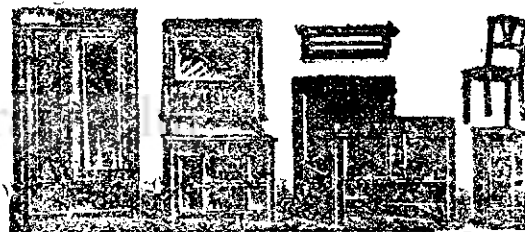
Primul salon pentru frizat, conservarea, ondularea, spălarea, culorarea și curățirea părului și a mânilor din Ungaria de sud. Comande prin poștă se efectuează prompt. Preț — — — curent gratis și franco. — — —

Magazin de mobile

KUNSCH ANTAL

tâmplar de edificii și mobile
NAGYENYED, Rozsa-utca.

(Vis-à-vis de casa comitatului.)

Primește orice lucrări de edificații. Are în depozit aranjamente complete pentru odăi, lucrate în atelierul propriu în cel mai modern stil, dela cele mai ieftine până la cele mai bune, după planuri proprii sau la comandă. — Pentru lucrările mele primesc garanția cea mai extremă. Mare asortiment de mobile de alamă și fier, deasemenia și fotolii.

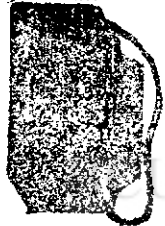
Horváth István

fabricant de instrumente muzicale în Budapesta, Rákóczi-ut 51.

Recomandă pe lângă prețuri moderate

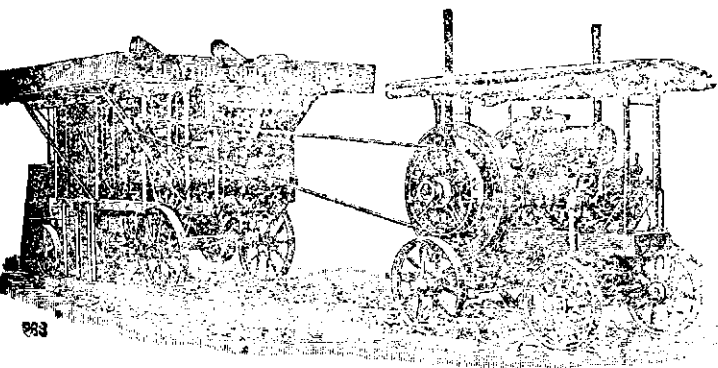
pianuri, cimbale, pianine, violini, flaute, harmonice, precum și tot felul de instrumente muzicale. Prețuri școlii Kulifay pentru învățatul cimbalului 7 cor.

Țin în depozit piese românești pentru cimbală. Catalog (ilustrat) de prețuri la dorință se trimite gratis și franco

Mare depozit
în CLUJ.

Inspekția inginerului gratuit.

Agentura fabricii de mașini agricole:

Clayton & Suttleworth Ltd.

Motoare cu olei brut.

Tulumbe cu motor cu gaz.

Motoare cu benzină

Oleiuri de uns.

Antreprisa agricolă comercială ardeleană
Dr. Oliver Osztián & comp.
Cluj (Kolozsvár), Ferenc József-ut Nr. 31.
Telegramadr: Coloniile Kolozsvár.

Telefon interurban No. 934

Articole de
specialitate.

Cereți prospecturi.

Gâteva cuvinte asupra boalelor secrete!

E trist, — dar în realitate adevărat că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupesti sunt atrofiate și cari în urma ușurinței din tinerețe și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cineva care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală — trebuie să fie cineva căruia oamenii să și încredințeze fără teamă, fără sfială și cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori și cui, ci trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiințos, care știe să dea asupra vieții sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, atunci apoi va înceta existența boalelor secrete.

De o chemare atât de măreață și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al **Dr.-ului PALOCZ**, medic de spital, specialist (Budapesta IV. Muzeum Körut 13. unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucurile trupesti ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberează de materiile de boală, chinurile sufletești i-se liniștesc.

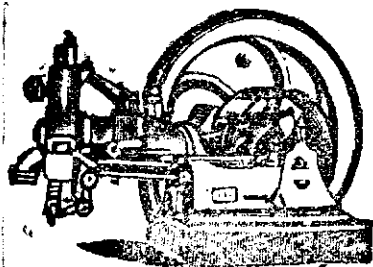
Fără conturbarea ocupațiilor zilnice **dr. PALOCZ** vindecă deja de ani de zile repede și radical cu **metodul său propriu de vindecare**, chiar și cazurile cele mai negleșite, ranele sifilice boalele de țevă, bășică, nervi și șira spinării, începuturile de confusie a minții, urmările onaniei și ale sifilisului, erecțiunile de spaimă, slăbirea puterii bărbătești (impotența), vătămurile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femeiești. **Pentru femei e sală de așteptare separată și esire separată.** În ceea ce privește cura, depărtarea nu este piedică, căci dacă cineva, din orice cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înălțura numai marca de răspuns). **Limba română se vorbește perfect.** După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimite ficăruia. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. și până la 5 ore p. m. (Duminică până la 12 ore a. m.).

Tratament și cu serumul Ehrlich 606.

Adresa: **Dr. PALOCZ**, medic de spital, specialist în Budapesta, dela 1 Noemvre IV., Muzeum-körut 13.

Fabrica de motoare A. G. din Drezda.

Cea mai veche și mai mare fabrică de motoare din Germania.

Expedează renumitele motoare și locomobile de benzină, ulei brut, gaz și petrolen precum și motoare absorbitoare de gaze.

Noutăți neîntrecute.

— Generator absorbitor de gaze — UNIVERSAL.

Spesele de mănare și puterea de cai costă numai 1 fil. pe oră.

Reprezentat general:

Ignác Gellért & Comp.

Budapesta, Teréz-körut 41. — Telefon 12—91.

Garanță deplină. — Condițiuni favorabile de plată.

ANUNT.

La proprietarul Ioan Popescu în Magyarád se află de vânzare în cvant mare și mic:

vin vechiu și nou
de Măderat.

Ce faceți băieți? — Tata ne-a dat voie! Căci fumăm doar tuburi veritabile **Antinicotin** firma „**JACOBI**“ din cutii de lemn

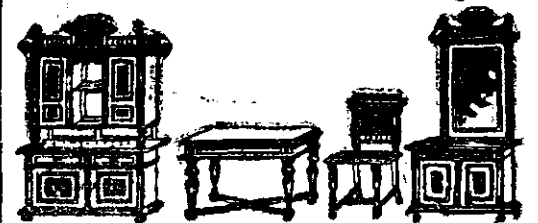

Păziți! Sunt veritabile numai cu inscripțiunea »JACOBI«.

MAGAZIN DE MOBILE

Joan Réthi

timplar artistic pentru edificii și mobile, în Sibiu — N.-szeben, Elisabethg. 20.

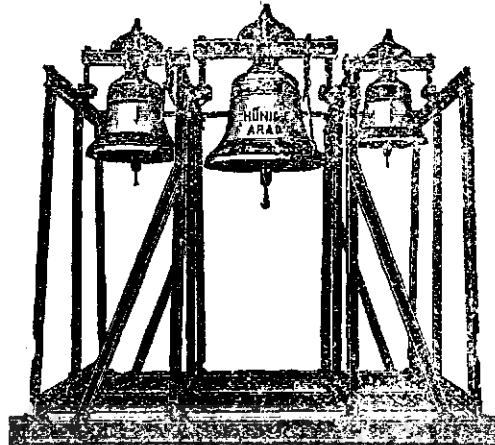
Primesc ori-ce lucrări pentru aranjamente de școale, biserici, magazine, birouri și locuințe, deasemenea pentru clădiri, lucrări în cel mai modern stil, pe lângă livrare promptă prețuri moderate și din material uscat. Desemne și proiecte fac grabnic și gratuit.

Frideric Hönig

turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată pe motor de vapor

Arad, Strada Rákoczi No 11—28. — Fondat în anul 1840.

— Premiat în anul 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

Cu garanție de mai mulți ani și pe lângă ce e mai favorabile condiții de plată — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față de orice alte clopote la turnarea unui și aceluiași e tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30% la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învărti și postamente de fer, prin a căror întrebuințare, clopotele se pot scuti de crepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se clatine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învărti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote noi pe lângă o suprasolvire neînsemnată. Clopote mici avem totdeauna la dispoziție. **Liste de prețuri și cu ilustrațiuni la dorință se trimit gratuit și porto franco.**

SCULPTOR

și PIETRAR.

SZATMÁRI KŐIPARGYÁR

— HARKANYI EDE —
sculptor și pietrar în
— SZATMÁR-NÉMETI. —

Lucrări: Sculptură și monumente, altare amvoane, grilaje, bazine, statuete, rugi, cruci, pietre pentru mormânt, etc. etc.

Clasa arhitectonică: Casouri, mauzolee, poduri, — scări balustrade, pavagii ș. a. —

Clasa de moară: Pietre de moară franceze, rîjniți — pentru sămânță și sare, tocile etc. —

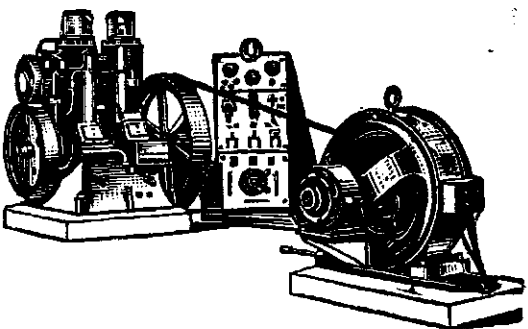
Numai lucrări de gust și execuție specială, pe lângă — prețurile cele mai convenabile. —

Se fac gratuit desene, rezervându-se dreptul de proprietate. — Vă rog să fiți atenți la firmă. —

UZINĂ ASORTATĂ CU

INSTALAȚII ELECTRICE COMPLETE

Pentru mori, fabrici, ferme, etc.

Motoare de olei brut **SWIDERSKI**

Motoare de München ptu benzină, gaz și gaz condensat.

Mașini electrice M. S. W.

Pompe centrifugale și turbine.

Auspiciile inginerilor și preliminarile de spese le pune bucuros la dispoziție.

„ELEKTRA“

soc. pe acții pentru edificarea uzinelor electrice
Budapest, VI., Gyár-u. 11/L. Telefon 84—64.

JANER" cremă neunsuroasă.

Cel mai nou produs igienic pentru curățirea și înfrumusețarea feței. — îndalță petele galbene, buzele pricinite de înfierbântare, agrăburile și alte necurătenii de piele. Crema aceasta ziua se poate folosi mult mai cu succes.

1 teglă 1 coroană.

„Janer“ pudră. E non plus ultra pudrei. Bună la baluri, saloane și de zilnic folos, care acoperă încrețurile și e cu totul nestricăcioasă. În culorile: roza, albă și cremă 1 cutie 1 coroană.

„Janer“ săpun 1 bucată 60 fileri.

„Janer“ pastă pentru dinți 1 doză, 1 cor.

„Janer“ apă pentru gură Bună pentru dinții scurbuși și gingii buretoși, contra mirosului greu de gură. 1 sticlă cor. 160; jumătate sticlă, 80 fileri.

„Janer“ esență pentru păr Excelentă pentru înălțurarea măștelor și contra căderii părului 1 sticlă, 1 cor. 30 fileri.

„Janer“ pomadă pentru creșterea părului. 1 teglă 2 coroane.

„Janer“ vâpseală pentru păr pentru a colora în negru, brunet ori blond părul sur și cărunț. Nereușita colorii e exchisă la comanda să se noteze că părul încărunțit în ce colorare și se vâpsească (negru brunet). Un carton 4 coroane

„Janer“ apă care face părul blond Pentru a văpsi în timp scurt, în băi, aeriu, părul blond, roșu, chlar și brunet ori negru. 1 sticlă 4 cor.

Discretă și zilnică expediție cu poșta. — Telefon 476. Pentru înconjurarea contrafacierilor numai „Preparatele lui Rudolf Janer“ ieșite din farmacia sa ca valoare și se pot căpăta la

Farmacia „Maria ajutătoare“ alai Rudolf Janer, Temesvár, Gyárvaros Fő-ut 70.

Proclamat cu medalia cea mare la exp. milenară din Bpsta 'n 1896.

Turnătoria de clopote. — Fabrica de scaune de fer pentru clopote, a lui

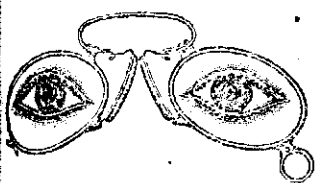
ANTONIU NOVOTNY TIMIȘOARA - FABRIC.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție, de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture fiind astfel scutite de crepare. Sunt recomandate **CLOPOTELILE GĂURITE** de dânsul în- cu decosebire ventate și pre- sate în mai multe rânduri, eari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton cu un clopot de 461 klg. patentat după sistemul vechiu. Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stă- tătoare, — spre preadustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. Prețuri-curante ilustrate gratis.

Motoare șvedeze
pentru olei brut!
(Brevetul lui Hirsch Frank, Stockholm)
în poziție orizontală și ver- ticală.
Mașini motorice ieftine și sigure, se pot instala oriunde.
Motoare sistem Diesel.
Motoare cu gaz.

Motoare
cu benzină,
în cea mai bună execuție!
Execuție promptă.
Surányi Victor
inginer tehnic diplomat,
fabricant de mașini agricole
Bpest, VI, Teréz-körut 21.
Cereți catalog.

Karl G. Sadler clasornicar
giuva ergiu
și optic în
Bestercze, Spital-gasse 23.
(lângă „Hotel Sahling“).

Mare magazin de:

clasornice de buzunar

din aur argint și din nickel.

Oroloage de părete, deșteptătoare și cu pendul.

Articli de aur și argint.

Articlii optiei și

ochelari de

Ratenow. —

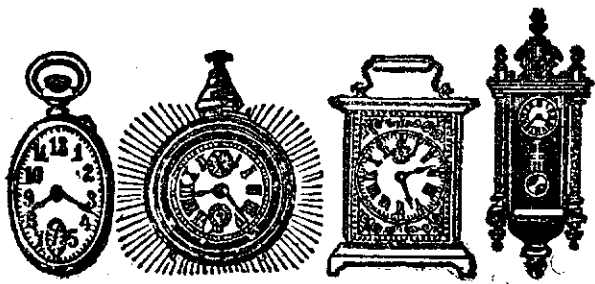
reparările a tot-felul

articli în brânza

masa se efeptuesc

cu constiințiozitate și

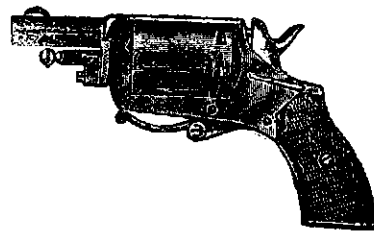
prețuri moderate.

A. SZÁNTÓ

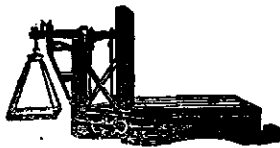
armurar, optician și
fabricant de cumpene

Besztercze, Strada Spitalului

Pregătește totfelul de arme, pistoale, revolvere, apoi cumpene deci- și centimale după ultimul sistem de legalizare pelângă pre- țuri ieftine și execuție plăcută.

Primește deasemenea repararea, pre lângă garanție și prețuri ieftine, a mașinelor de cusut- și de scris, a bicicletelor și cum- penelor.

Țin în depozit totfelul de arme, revolvere, cumpene, greutăți ș. a. de permanentă.

Magazie de articlii pentru biserici și preoți.

GEORGE JANCOVICI

ARAD,

Forray-utca Nrul 2.

Aduc la cunoștința onoratului public că au sosit

noutățile de primăvară

Postavuri de reve- renzi, brîuri preo- țești, roșii, vânațe și :: negre. ::

în stofe, mătăsuri, delainuri, zetyruri, cretoane, batisturi și multe alte articole cari nu se pot toate înșira.

Cea mai bogată ma- gazie în articli pen- tru sfintele biserici : și preoți :

Carol Tartler

pălărier

Besztercze,
Str. Bautler 11.

Iși recomandă bogatul depozit, asortat cu

tot-felul de pălării

tari, de păsă pentru bărbați și copii, precum și
cușme, stafii, șapci și berete

pentru bărbați și femei, dela cele mai ieftine până la cele
mai bune calități. — Apoi

pălării țărănești

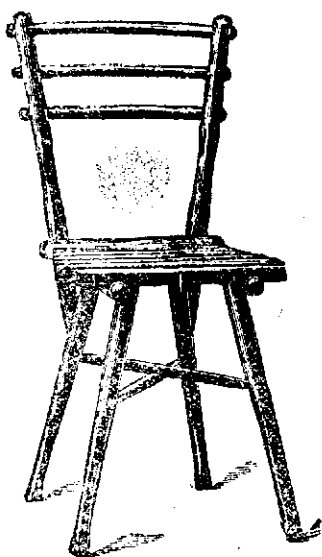
care își păstrează culoarea sa originală pelângă garanție.
Produse proprii asupra cărora se atrage îndeosebit aten-
țiunea publicului provincial.

Se primesc tot-felul de reparaturi
precum și

văpsirea pălărilor vechi
din păsă ori paie pelângă serviciu conștiințios.

Pentru buna calitate a pălărilor provăzute cu foto-
grafia mea proprie drept brevet primesc cea mai extremă
și sigură garanție demnă de toată încrederea.

Beitz János

strungar, pregătitor de dacuri și
bile pentru biliard
Budapest, VII., Akácfa-u. 55.

Recomandă pelângă prețurile cele
mai convenabile

biliarde moderne,

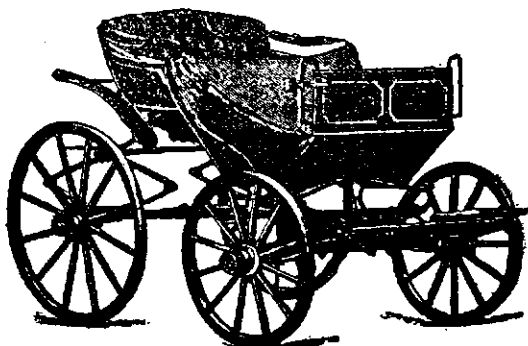
pulturi pentru vin, aparate pentru son-
dat berea, scaune de lemn încovoiat,
casse Wertheimlene, mobile de
nuiele, etc. precum și
mobilier p. hoteluri și cafenele.

Cataloage se trimit gratuit și franco.

MAJOROS JÓZSEF

fabricant de trăsuri

Lugoș, Str. Andrei Nr. 5.

Magazin permanent
de trăsuri noi și
— prefăcute. —

Reparaturi și ori-ce
lucrări din ramul
acesta se efectuează
repede și prompt.

Lucru bun, serviciu
solid și conștiințios

Prăvălie nouă!

Sub firma »Depozit de rachiri
din valea Crișului« (*Körösvölgyi
pálinka raktár*) s'a deschis în
Arad, Andrassy-tér 5.
(Palatul Almay) o prăvălie
— nouă unde se vinde: —

rachiu de prune

de drojdii, rom. coniac, licheuri
precum și **vinuri** din pivni-
— țele lui Almay în sticle. —

Așteptând sprijinul onor. public

Cu stimă:

SCHWARCZ PÁL,
conducător.

Să nu se ia nime

după reclamele sgomotoase
înainte de ce și-ar cumpăra
ghetele de trebuință să cerceteze
magazinul de

Încălțăminte

pentru bărbați femei și copii

Asociației călțunarilor din Arad
(Czipészek term. szövetkezete)

Szabadság-tér No. 14, unde
să găsească ghete lucrate de ma-
iestri și calfele din localitate p
lângă prețurile cele mai ieftine

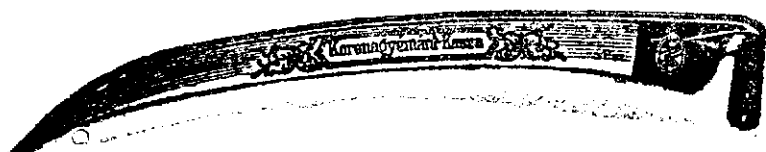
Cu deosebită stimă:

Iustin Olariu,
conducătorul asociației.

Să ne credeți

că este în interesul D-voastră,
dacă comandați — —

coasa „Koronagyémánt”

Cu coasa „Koronagyémánt”

bătută odată se poate cosi ziua întreagă și deoarece e făcută din oțel-dia-
mant, coase rele sau moi nu se găsesc între ele. Pentru trăinicia fiecărei
bucăți garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm. La comanda de 10 buc.

Prețul: 1 buc. 1'80 1'90 2'— 2'20 2'40 2'60 cor. una se dă rabat. —

Comandele se pot face prin trimiț. banilor înainte sau pe lângă rambursă la

Lengyel Testvérek magazin de coase „Koronagyémánt”

Kaposvár, Fő-utca 22 T.

Eugen Lieblich

fotograf

Sibiu—Nagyszeben—Hermanstadt
Erzsébet-u. No 56 (casa proprie).

= Execută toffelul de icoane artistice. =

Platinatipie, icoane simple, mici și până la
mărime naturală. **Picturi renumite în**

oleu în toată mărimea, după orice fotografie mică.
Fotografierea copiilor executată

modern, fotografiere în grup și familie, se știe, că
atelierul acesta în privința mărimii este primul. —

Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se poate
fotografia chiar și pe timp ploios. —

Prețuri moderate.

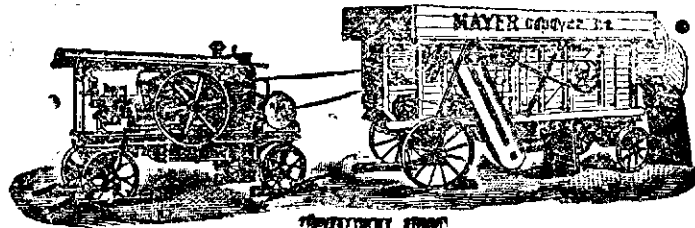
Cu deslușiri servesc.

Motor cu benzin.

Garnituri pentru îmblățit.

Înainte de a cumpăra garnituri pentru îmblățit cereți în
interesul propriu al D-voastră, catalog de prețuri dela
Fabrica de mașini MAYER soc. acț.
în Szombathely și Budapesta, V., Váczi körút 61.

De 60 de ani executăm garnituri pt. îmblățit.
Multe scrisori de recunoștință din toată țara.

Motor cu benzin.

BANCĂ GENERALĂ DE ASIGURARE MUTUALĂ
„TRANSSYLVANIA“

SIBIU, Strada Cisnădiei 1—5 în casele proprii.

Acceptează asigurări asupra vieții omului în cele mai variate combinațiuni, pe lângă premii solide și în condiții culante. Se recomandă ca deosebit de avantajoasă încheierea unei asigurări pe caz de moarte și cu termen fix după cel mai nou tarif introdus tariful X c, la care este **garantată** o scădere de 3% a premiilor anuale. De pildă:

O persoană în etate de 25 ani asigură suma de K. 10000. — după acest tarif plătită imediat după moartea ei, cel mai târziu însă după 30 de ani. În cursul celor cinci anii primi premiul la aceasta asigurare va face K. 365-20. De aci încolo însă premiul scade cu 3% anual, astfel:

după anul 5-lea cu $5 \times 3\% = 15\%$.

„ „ 6 „ „ $6 \times 3\% = 18\%$.

„ „ 15 „ „ $15 \times 3\% = 45\%$.

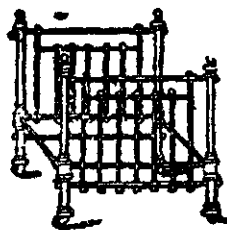
„ „ 25 „ „ $25 \times 3\% = 75\%$, și așa mai departe.

Va să zică persoana asigurată va plăti în anul al 26-lea numai un **pătrar** din premiul cu care începe; în al 27-lea an și mai puțin etc.! — Aceste reduceri nu atârna de profitul curat referitor, ci cum s'a amintit mai sus, sunt garantate prin bancă! Intreg premiul prestat face în urmă acestor reduceri chiar și după o durată de 30 de ani a asigurării K. 6300. — pentru care sumă se achită un capital de K. 10000. — Dacă însă moartea asiguratului s'ar fi întâmplat **mai înainte**, banca ar fi plătit erezilor K. 10.000 — iar ca premii s'ar fi plătit și mai puțin decât K. 6300. —!

Prospecte și informațiuni asupra acestui tarif cum și asupra tuturor celorlalte tabele se dau în orice timp prin Direcțiune și prin reprezentanții ei cu toată prevenirea.

Reprezentanța pentru Arad se află la Dnul Iuliu Herbay, strada Széchenyi No 1.

Aquisitori se caută pretutindenea. I

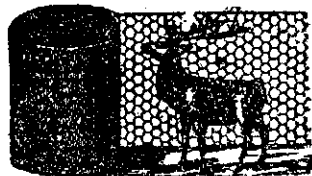

Cataloage pentru mobile de fier și aramă se trimit gratuit și p. franco.

furnisează mai ieftin fabrica lui

Hoffmann & Hicker

Budapesta, VII., Holló-utca No 3.

Cataloage de împletituri și garduri de sîmă trimitte gratuit.

Cel mai ieftin loc de cumpărat

mobiliere p. cafenele, hoteluri și spitale.

Primul atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietrii monumentale.

Gerstenbrein Tamás és Társa

sculptori și măiestrii pletrari.

Atelierul central al magazinului: Cluj—Kolozsvar, Dézsma-u. 21.

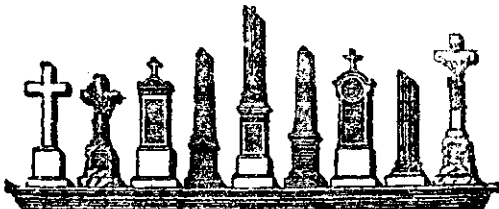
Magazin de pietrii monumentale,
fabricate proprii din marmoră, labrador, granit, sienit etc.

Biroul central:

Sibiu—Nagyszeben,
Fleischer-gasse 17.

Filiale:

Déva și Nagyvárad.

STILLER JOZSEF fabrică de dulapuri
ghiață de brevetate.

Fabrica și biroul: Budapesta, VII., Nagydiófa-u. 22 (colțul Weselényi)
Telefon 12 83. Telefon 12-83.

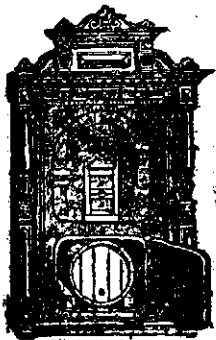
Recomandă **dulapuri de ghiață** scutite prin lege, cea mai bună construcție pentru răcirea berei, apei, untului, cărnii pentru trebuințe gospodărești, mașini și rezervoare de înghețată, **instalații pentru bolte** și cele mai noi conditoare. CATALOG ilustrat despre articolele anunțate mai sus și despre răcitoarele pentru carne și bucate, recitoare cu aer condensat pentru bere, la cerere se trimite gratuit și porto franco.

Unicul proprietar:

STILLER JÓZSEF,

Budapesta, VII, Nagydiófa-utca 22 și 25.
Dela 1 August începând în Kazinczi-utca 6/B.

Pentru a preveni eventuale greșeli, atrag atenția on. clienți, că fabrica mea de dulapuri de ghiață, există de 36 de ani și să nu fie confundată cu alte fabrici de aceasta bransă, dar de dată mai nouă. Cu stimă: Stiller József.

Cel mai mare depozit de cuptoare de olane

MICHAIL WAGNER

fabricant de cuptoare și olar,
Besztercze, Ungargasse 12.

Recomandă cuptoare de olane, căminuri, cuptoare pentru bucătării; fabricație proprie, pelângă prețuri moderate, modele simple până la cele mai complicate în culori variate și moderne.

Totfelul de reparaturi și prefaceri se efectuează cu prețuri convenabile.

Comande pentru băi de vană și căptușirea pereților se fac deasemenea din asortimentul depozitului.

Fondat în anul 1882.

Telefon No. 688.

BRUCKNER LIPOT

tapețier, decorator și fabrică de mobile în

ARAD,

Andrássy-tér, tér palatul Neumann.

(Lângă cofetăria Matzky).

Recomandă mobilele sale propriu pregătite, solide și de o execuție elegantă. *

Pentru camere de dormit dela 190 florini.

NEUSCHLOSZ BUTOR

Sufragerie (prînzitor),
dela 140 florini.

Garnituri de salon,
dela 95 florini.

Prețuri de cumpărare
:: convenabile ::

Se vind exclusiv **MOBILE**
din lemn tare și vestit
NEUSCHLOSZ.

Furnisorul asociației
căilor ferate ungare.
Atelier de I-u rang.

„VICTORIA” institut de credit și economii soc. pe acții în Arad

Prospect de emisiune.

Adunarea generală ținută la 19 Martie 1911 n. a hotărât fuzionarea institutului de credit și economii »Lunca« din Boroșineu, cu institutul nostru, și totodată a hotărât și urcarea capitalului de acții dela 1,200.000.— la Cor. 2,500.000.— sub condițiile ce urmează aci:

I. Institutul nostru emite 6500 acții nouă în valoare nominală de Cor. 200.— acția dintre care 1., 6000 de acții se ofer acționarilor vechi cu Cor. 300.— preț de emisiune, astfel, că fiecare acționar vechiu are dreptul de prioritate de a subscrie din aceasta emisiune atâtea acții nouă câte are deja din emisiunile precedente.

2. 250 acții se oferă cu drept de prioritate acționarilor institutului »Lunca«, cu prețul de Cor. 400.—; astfel însă, că pelângă o simplă declarație de optare și pelângă depozitarea acțiilor fără altă plată, pentru aceste 4 acții dela »Lunca«, institutul nostru, dă câte una acție nouă, și tot odată după aceste acții dă 5% interese dela 1 Ianuarie 1911—31 Decembre 1911, îndată după încheierea acestui an; în fine restul:

3. 250 acții noi, dimpreună cu toate celelalte acții rămase eventual neoptate, fie dela »Victoria« sau fie dela »Lunca«, se ofer în primul rînd acționarilor și în al doilea rînd și altor persoane, cu prețul de emisiune de Cor. 400.— de acție.

II. În toate trei cazurile din prețul de emisiune Cor. 200.— se adaugă la capitalul de acții iar restul, după substragerea speselor de emisiune, se adaugă la fondul special de rezervă.

III. Terminul de subscriere, pentru acționari și pentru neacționari se fixează dela 15 Aprilie până la 15 Maiu 1911 n. inclusiv, astfel însă că toți acționarii vechi, cari până la acest termen nu au participat la subscriere, necondiționat își pierd dreptul lor de prioritate (§ 7 din statute).

Deodată cu subscrierea acționarilor vechi sunt datori să prezenteze la cassă toate acțiile vechi pentru cari vor să opteze, spre a se stampila cu nota de emisiune, datori fiind să plătească tot odată și prima rată de emisiune; altcum subscrierile nu au nici o valoare.

IV. Prețul acțiilor nouă se plătesc în următoarele rate și termine:

- a) Cor. 50.— dela 15 Aprilie până la 15 Maiu 1911 n.
- b) „ 50.— „ 15 Maiu „ „ 15 August „
- c) „ 100.— „ 15 August „ „ 15 Sept. „
- d) „ 100.— „ 15 Sept. „ „ 15 Oct. „

Ce privește acțiile emise cu prețul de Cor. 400.—, rata ultimă de plătit la 15 Septemvrie până la 15 Octomvrie 1911 n., în loc de Cor. 100 va fi de Cor. 200.—

Toate ratele se pot plăti însă și înainte de aceste termine.

V. Acțiile nouă vor participa la toate drepturile institutului numai începând dela 1 Ianuarie 1912, până atunci subscriitorii primesc 5% interese după ratele plătite, și dincontră după ratele neachitate la termen vor plăti 6% interese de întârziere.

În caz de neplătire la termenele fixate, ratele deja plătite se pierd în favorul fondului de rezervă, iar acțiile rămase astfel neplătite, se declară de nimicite și în locul lor se emit acții nouă cu prețul de Cor. 400.— (§ 10 din statute).

VI. În caz dacă cutare acționar dela »Lunca«, nu va uza de dreptul său de prioritate (ad punctul 12) sau peste tot nu va depune la cassă noastră una sau mai multe acții dela »Lunca«, în termenul mai sus hotărât, acțiile astfel neoptate se declară de nule și pelângă plățirea sau depozitarea valorii lor nominale decâte Cor. 100.—, institutul »Victoria« este în drept să emită acții nouă, conform prospectului de față, cu prețul de Cor. 400.—.

VII. Acțiile se vor elibera numai după plățirea întregului preț de emisiune, și numai cu începere dela 1 Noemvrie 1911, — până atunci plățirile se fac și chitează în titluri provizorii.

Arad, 19 Martie 1911 n.

DIRECȚIUNEA INSTITUTULUI.